Hond - basis

Communicatie

Zen4AllDogs Academie BeNe ©

Auteur: Krisje Moens

Disclaimer

Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën of op welke manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur(s).

Bij misbruik worden er gerechtelijke stappen ondernomen.

INHOUDSOPGAVE

Hondentaal **7**

Hondencommunicatie *7*

Hond-hond communicatie *8*

Kwispelen *14*

Tong *21*

Gapen *22*

Gelaatsuitdrukkingen *22*

Gewichtsverplaatsing en spierspanning *23*

Vacht *25*

Geluiden *26*

Blaffen 26

Grommen 26

Knorren 27

Huilen 27

Janken 27

Piepen 27

Yellen 27

Zintuigen *28*

Reukvermogen 28

Gezichtsvermogen 31

Gehoor 35

Smaak 35

Tastzin 35

Houdingen *37*

Neutraal (NN) 38

Hoog (HO) 39

Halfhoge Houding (HH) 40

Lage houding (LA) 40

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

HalfLage Houding (HL) 40
Rug Laag (RL) 41
Overgangen tussen houdingen 42
Groene – Oranje – Rode Lichaamshouding 43
GROENE LICHAAMSHOUDING 44
ORANJE LICHAAMSHOUDING 45
RODE LICHAAMSHOUDING 47

Hoe communiceren wij met onze hond? 51

Lichaamstaal en emotie 51
Angst 51
Frustratie 52
Spanning 52
Stem 53
Geur 54
Handbewegingen / handcue 54
Ogen 54
Sturing via de looplijn 54

Vormen van agressie 55
Dominantie-agressie 55
Angstagressie 58
Maternale agressie 60
Spelagressie 60
Pijnagressie 61
Territoriale agressie 61
Protectieve agressie 62
Intra specifieke agressie 62
Voedselagressie 63
Possessieve agressie 64
Redirecte agressie 64
Predator agressie 64
Idiopathische agressie 65

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

De ladder van agressie *65*
Agressie ten opzichte van mensen 66
Agressie ten opzichte van andere honden 68
Is deze hond wel sociaal? *68*
1.Geen teken van vriendelijkheid 69
2.Gedilateerde pupillen 69
3.Wit van het oog – hard oog 70
4.Freeze – bevriezen 71
5.De hond verwittigt waar hij zal bijten 71
Angst **72**
Approach-Avoidance conflict *75*
Soorten Angst *76*
Oorzaken van Angst *76*
Omgaan met een hond die angstgedrag vertoont *77*

LICHAAMSTAAL & COMMUNICATIE

Dieren communiceren met elkaar. Omdat dit vaak erg subtiel is, is het voor ons mensen niet eenvoudig om deze communicatie te begrijpen. Als mens zijn we erg geëvolueerd naar een specifieke vorm van communicatie, we praten met elkaar in woorden.

Ook al beschikken we nog over een hele hoop andere communicatiemiddelen, onze lichaamstaal blijft belangrijk, we praten nog steeds 80% met ons lichaam. Toch is bij de mens de taal nog meest

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

doorslaggevend.
Bij honden ligt dit uiteraard helemaal anders.
Honden hebben geen gesproken taal zoals de mens. Een hond zal dus zijn boodschap overbrengen door middel van visuele, akoestische en olfactorische signalen (geur). Bij ieder gedrag horen een aantal 'tekens', die we moeten herkennen om de hond te begrijpen.

- Visuele signalen: lichaamshouding: hoofd, oren, poten, staart, romp, borstelen, mimiek;
- De stand van de staart en oren, in combinatie met het hele lichaam, dit is erg van belang voor een goede onderlinge verstandhouding tussen honden die elkaar ontmoeten of honden die samenleven in (tijdelijke) groepen;
- Akoestische signalen: blaffen, huilen, grommen, piepen;
- Olfactorische signalen: anaalklieren, urinevlaggen, feromonen.

Vaak wordt er vergeleken met de communicatie onder wolven, maar de vergelijking is niet altijd meer terecht. Door het fokken van verschillende rassen met zeer uiteenlopende uiterlijke kenmerken, heeft de mens voor 'communicatie-verwarring' gezorgd. De lichamelijke kenmerken van de wolf zorgen ervoor dat hij heel verfijnd kan communiceren.

HOE COMMUNICEERT EEN HOND?

Als je rekening houdt met de primaire behoeften van de hond, weten we dat hij behoefte heeft aan duidelijke communicatie. Hierdoor weet hij wat van hem verwacht wordt, en laat hij ook zien hoe hij zich voelt, zodat wij daarop kunnen inspelen.
Honden communiceren voortdurend met ons. De hond communiceert anders naar ons, dan wij naar hem. Als we beter op de behoeften van de hond willen inspelen, is het belangrijk dat wij de

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

communicatie van onze hond leren begrijpen.
Wanneer een hond verkeerd begrepen of genegeerd wordt in deze communicatie, kan dit leiden tot frustraties, spanningen en stress. Chronische stress kan probleemgedrag veroorzaken maar ook voor medische klachten zorgen. Een groot deel van de incidenten tussen mens en hond zijn het gevolg van de miscommunicatie. Mens en hond praten beiden met hun lichaam, maar wat we zeggen kan nogal eens verloren gaan in de vertaling (en het dialect) door de andere partij. Door een duidelijke communicatie kunnen er veel misverstanden vermeden worden en is het helder wie welke intentie heeft naar mekaar. Alleen zo kan er wederzijds respect en begrip ontstaan en kunnen we in harmonie samenleven. Het is daarom van belang dat we ons verdiepen in de communicatie en lichaamstaal van onze honden. Door goed te kijken en te interpreteren naar de taal van de hond, begrijp je hem beter en kan je erop inspelen.

Een hond communiceert op verschillende manieren, zoals geur, lichaamsbewegingen en geluid. Door meer te leren over zijn manier van 'praten', kunnen wij beter begrijpen hoe de hond zich voelt en waarom hij bepaalde behoeften heeft, zodat wij hier een betere invulling aan kunnen geven.

Het kan best lastig zijn om een hond te "lezen". Door het selectief fokken van onze rashonden, hebben we enorm veel verschillende soorten en is er zo een variatie in uiterlijk, waardoor twee honden van een ander ras met een identieke houding toch iets anders kunnen bedoelen. Denk aan honden met een hoge staartinzet zoals een beagle of honden waar de staart erg laag wordt gedragen zoals bijvoorbeeld een windhond. De oren van een Sint Hubertushond zijn erg groot en lang en hangen langs zijn hoofd, maar die van een husky staan weer rechtop. Het is dus erg begrijpelijk dat er zelfs tussen honden onderlinge miscommunicatie kan ontstaan.

HONDENTAAL

HONDENCOMMUNICATIE

Honden hebben hun eigen taal. Deze lijkt niet op onze gesproken taal, maart het is toch echt een taal. Onderling kunnen honden elkaar heel goed duidelijk maken wat ze willen en bedoelen. Dit doen ze door middel van hun lichaam. Door hun oren, staart, spierspanning, oogopslag en mimiek te gebruiken,

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

geven ze aan wat er in hen omgaat en wat ze van de ander partij willen. Honden begrijpen van elkaar wat er gezegd wordt.

HOND-HOND COMMUNICATIE

Je zou denken dat alle honden dezelfde taal spreken. In de basis is dat wel zo; want honden uit verschillende landen kunnen mekaar 'verstaan'. Om hun taal te oefenen, is het belangrijk dat ze van puppytijd regelmatig in contact komen met andere honden. Dat gebeurt wanneer je een ommetje maakt, wanneer je naar de les op de hondenschool gaat en wanneer je naar het bos gaat om een leuke wandeling te maken.

Wat opvalt bij hond-hond communicatie is dat bepaalde typen honden elkaar vaker opzoeken en elkaar beter te lijken verstaan dan de andere. Zo kan het zijn dat de boxer van de buren totaal niet begrijpt wat jouw beagle wil zeggen, maar dat de poedel van 3 huizen verder zijn beste maatje is. Je kan eigenlijk zeggen dat er bij honden sprake is van verschillende dialecten. Dat is heel logisch, wanneer je kijkt naar de enorme verscheidenheid aan rassen die we hebben. Pups groeien op bij hun moeder en vaak is dat bij een fokker die één ras in huis heeft. Het dialect van hun eigen ras is dan snel geleerd. Het ontmoeten van andere rassen of kruisingen brengt dan mee dat er wat meer extra's in de hondentaal moet geleerd worden. Eigenlijk is de taal in de basis hetzelfde, maar door de lichaamsbouw kunnen er verschillen ontstaan die 'klinken' als een ander dialect.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Ook wij mensen gebruiken lichaamstaal. Bij mensen bestaat 60 tot 80% van onze communicatie uit lichaamstaal en dat is dus best een groot deel. Hoe iemand zit of staat, heeft invloed op hoe de boodschap, die hij brengt, overkomt. Het kan iemand meer of minder geloofwaardig of geïnteresseerd doen lijken. Veel mensen zijn heel bedreven in het oppikken van de non-verbale signalen, sommige mensen hechten weer meer waarde aan woorden.

Wanneer het om hondentaal gaat, blijken veel mensen niet te begrijpen wat hun hond hen precies probeert te vertellen. Veel van de incidenten tussen mensen en honden zijn het gevolg van miscommunicatie. Mensen en honden spreken beiden met hun lichaam, maar wat ze zeggen kan nogal eens verloren gaan in de vertaling door de andere partij. Die vertaling gaat vaak aan onze kant mis. Waarom? Omdat wij mensen vaak kijken naar het eindresultaat van een gedrag. Bijvoorbeeld een hond blaft naar iemand op straat en die persoon schrikt. Omdat er iemand schrikt, zijn we geneigd om de hond toe te spreken. Maar misschien hadden we het blaffen kunnen voorspellen? Hadden we aan de hond al kunnen zien dat hij ging blaffen? Waarschijnlijk wel.
Wanneer we zouden kijken naar wat er voorafging aan het blaffen, dan hadden we al verandering in het lijf van de hond kunnen zien. Een alerte houding waarbij de oren naar voor komen en het hoofd iets opgericht wordt, meer spierspanning bij de hond (hij lijkt wat te verstarren), verandering van snelheid misschien, aflikken van de lippen, wegkijken, stilstaan, staren en dan blaffen. Al die veranderingen in het lijf van de hond zijn taal. Die verandering van houding geeft je aan wat er in je hond omgaat. In dit geval dus dat hij niet ontspannen is bij het naderen van die betreffende persoon.

Door goed naar je hond te kijken en door te weten wat er allemaal te zien is, kan je de lichaamstaal van je hond leren lezen.
Kijk naar je eigen hond, maar ook naar andere honden, leer en oefen zoveel mogelijk en probeer te zien wat er echt gebeurt. Meestal interpreteren we de hond op een verkeerde manier.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Staart

Om een hond te kunnen begrijpen, beginnen we bij de staart. Raar he?? Maar het is het onderdeel dat het meest en altijd opvalt. Het is een heel belangrijk instrument in de hondentaal. Het kan veel verschillende gemoedstoestanden weergeven: van vrolijk naar angstig en van rustig tot opgewonden. Hoe de hond communiceert met zijn staart, hangt af van het type hond dat je hebt. Niet elke hond heeft dezelfde staart: lange, korte, gekrulde, dikke en dunne staarten. Ook al mag het al lang niet meer bij ons, je ziet ook nog gecoupeerde staarten. Alle staarten vertellen hetzelfde verhaal, maar soms wordt het verkeerd geïnterpreteerd.

Sommige rassen dragen hun staart van nature laag, denk aan windhonden. Ze dragen hun staart soms tussen de achterpoten. Sommige dan weer hoog, denk aan een beagle. Wat voor staart de hond ook heeft, hij kan door middel van de stand van de staart, informatie overbrengen naar anderen. Ook voor ons is het belangrijk om bij de interpretatie van de staart goed te kijken naar het type hond en wat voor staart hij van nature heeft. Een staartpositie geeft aan hoe de hond zich voelt en wat zijn intenties zijn. Bij interacties tussen honden zie je dat er veel signalen worden afgegeven met de staart, dit kan soms snel wisselen in een 'gesprek' tussen honden. Onder de staart hebben ze nog een communicatiemiddel, nl. geur. Deze geur komt voort uit de anaalklieren. Honden die ontspannen zijn en zich vrij voelen, zullen hun geur makkelijk laten ruiken: ze dragen hun staart ontspannen omhoog. Wanneer een hond zich niet makkelijk voelt, zal hij minder geneigd zijn om zijn geur vrij te geven en zijn staart laag houden.

Hoge ontspannen staart

Er zijn veel honden die een vrolijke pluim in de lucht steken wanneer ze aan het wandelen zijn. Dit geeft aan dat ze ontspannen zijn en kan ook betekenen dat ze blij zijn om iemand te zien.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Hoge gespannen staart

Als vreemde honden mekaar begroeten zien we deze staartdracht. Misschien niet bij beide honden, maar vaak bij één van de partijen. Een staart die sterk omhoogsteekt, of strak over de rug getrokken is, geeft aan dat een hond vrij zeker is van zichzelf en niet van plan is om uit de weg te gaan. De staart beweegt vrijwel niet en er is veel spierspanning. Je ziet deze spanning ook vaak terug in de achterpoten en in de lichaamshouding van de hond, hij zal iets naar voren leunen.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Staart in het verlengde van de rug

Een 'halfstok staart' kan je het ook wel noemen. Om te weten hoe 'halfstok' het is, is het belangrijk te weten wat de neutrale stand van de staart van je hond is. Honden met een hoge staartinzet, geven met een 'halfstok staart' aan dat ze minder zeker zijn in deze situatie. Honden die hun staart van nature wat lager dragen, kunnen aangeven dat ze iets heel interessants zien.

Staart hangend, geen spanning

Dit is een staart die ontspanning aangeeft. Ook hier kan je weer verschil maken in het type hond, maar bij ieder type hond is er wel een staarthouding die geen spanning aangeeft, en gewoon een staart is. Soms kan een hond zijn staart wel eens vergeten. Als ze druk bezig zijn met iets of ze hard moeten nadenken, kan de staart er gewoon bijhangen. Zonder spanning. Ze zijn dan echt in hun hoofd bezig en met niks anders.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Staart laag, aangeknepen

Houdt een hond zijn staart heel laag, en eigenlijk een beetje tussen zijn achterpoten, waarbij alleen het puntje naar achter wijst, dan vertelt hij je dat hij heel gespannen is en onzeker. De staart wordt bovenaan ook tegen de billen aangeknepen om zijn geur niet te verspreiden.

Staart onder de buik getrokken.

Dit is een duidelijk signaal dat de hond angstig is. Bij deze staart zie je meestal ook dat de hond zich zal klein maken. Hij trekt zijn rug krom, verlaagt zijn hoofd en trekt zijn staart tegen de buik aan. Alle geur is nu afgesloten.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

KWISPELEN

Met staarten wordt ook gekwispeld natuurlijk! Heel herkenbaar voor elke geleider en eigenlijk voor iedereen. Maar kwispelen is niet gewoon heen en weer bewegen van de staart. Het is ook een vorm van taal. De staarthouding kan informatie geven, maar de kwispel geeft je nog veel meer informatie. Een misvatting is dat kwispelen altijd vriendelijk bedoeld is. Kwispelen is niet zozeer een uiting van intentie, als wel een uiting van opwinding en spanning. Wat de kwispel betekent, hangt weer samen met de staarthouding en de spierspanning van de hond.

Er zijn verschillende soorten kwispels en die hebben elk hun eigen boodschap te vertellen:

Brede kwispel

Een brede kwispel gaat samen met een ontspannen staart. Die ontspannen staart kan laag of hoog zijn. Zolang de beweging breed is, betekent deze kwispel vriendelijkheid. Bij een lage staart zie je een zwiep in de beweging, het puntje zwiept dan door richting van de hond.

Heel het lijf kwispelt

Een hond die heeeel vriendelijk is, maar ook heeeeel opgewonden, kronkelt als het ware. Deze manier van kwispelen zie je vaak bij honden wanneer ze blij zijn dat hun geleider thuiskomt.

Smalle kwispel

Een korte strakke kwispel geeft aan dat er veel spanning in de hond is. De situatie levert de hond spanning op. Door de opwinding kan het kwispelen ontstaan, maar deze kwispel is een uiting van het opbouwen van spanning. Hoe korter en strakker de beweging, hoe meer spanning. Honden kunnen deze kwispel laten zien bij begroetingen met andere honden, denk bijvoorbeeld aan twee jongere reuen die elkaar ontmoeten. Er schuilt een dreiging in deze kwispel.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Propeller staart

Deze kwispel lijkt meer op de wieken van een helicopter dan op een kwispel. Wanneer de staart echt rondjes maakt, is er sprake van een zeer grote opwinding van de hond. Je ziet deze draaiende beweging ook wel eens bij honden die een geur aan het zoeken zijn of een spoortje volgen.

Kwispelrichting

Er is ook onderzoek gedaan naar de richting van de kwispel, dus naar welke kan de hond kwispelt. Uit het onderzoek is gebleken dat honden vooral naar rechts kwispelen wanneer ze iemand of iets benaderen die ze kennen of willen ontmoeten. Naar links kwispelen komt voor bij het zien van dingen die ze liever willen ontwijken. Deze richting is in de dagelijkse interactie niet makkelijk te zien omdat de beweging vak te snel gaat, maar het is wel mooi om te weten dat honden ook met de richting van hun kwispel al informatie doorgeven.

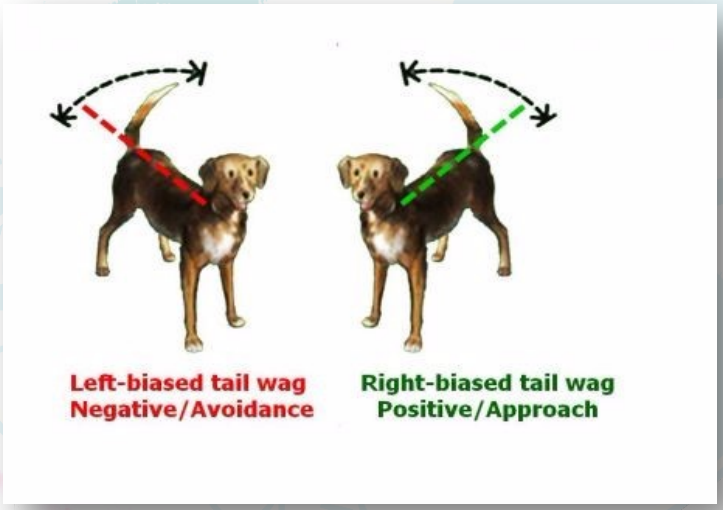

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Oren

De oren van een hond kunnen los van elkaar en in alle richtingen bewegen. Op die manier kunnen ze geluiden lokaliseren. Maar oren worden niet alleen gebruikt voor het gehoor, maar zijn ook een belangrijk communicatiemiddel. Net als bij de staart is er bij de oren een enorme diversiteit in vorm. Er zijn duidelijke overeenkomsten in de manier hoe de oren gedragen worden en hoe ze gebruikt worden voor communicatie:

De oren geven de motivationele toestand (zin om iets te doen) weer. Er zijn veel hondenrassen waar de oren hangend zijn. Sommige oorvormen maken het moeilijk om de signalen te herkennen, bijvoorbeeld het rozenoor van de windhond.

Oren naar voor

Dit duidt op alertheid. Er zijn ook rimpels te zien op het hoofd van de hond en hij kijkt alert en gespannen naar iets in de verte. Naar voor staande oren betekent dat ze nog iets rechter op het hoofd komen te staan en ook iets naar voren leunen.
Voor hangoren betekent het dat de flappen aan de voorkant goed zichtbaar zijn. Het hoofd wordt als het ware breder, de oren worden iets meer omhooggetrokken.

Neutrale of ontspannen oren

Een ontspannen hond heeft ook ontspannen oren. Staande oren zakken iets meer naar de zijkant van het hoofd en leunen minder naar voren. Hangoren zullen in de ooraanzet ook iets meer naar beneden zakken, waarbij de flappen iets naar de zijkant toe gaan staan.

Spel-oren

Dit klinkt waarschijnlijk raar, maar oren van honden nemen een bepaalde stand aan als ze een ander willen uitdagen tot spel of wanneer ze ingaan op een uitdaging. Ze draaien hun oren op zo'n manier dat je er van de zijkant in kunt kijken (bij staande oren). Ze gaan iets omhoog op het hoofd en draaien dan naar buiten toe om daar te blijven. De stand van de oren wordt dus als een uitdaging gebruikt, in combinatie met rest van het lijf. Dat is ook de stand van de oren die reu en teef hebben als de teef wil en kan gedekt worden.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Oren kunnen op verschillende manieren naar achter gedragen worden:

Oren die strak naar achter worden getrokken zijn een teken van angst. Je ziet dan ook vaak dat de ogen wit laten zien en de mondhoeken naar achter zijn getrokken.

Oren die iets naar beneden en naar achter gehouden worden, duiden op een onzekere hond. Het is nog geen angst, maar wel een signaal dat de hond zich ongemakkelijk voelt. Deze houding van de oren wordt vaak aanzien als een 'schuldige blik'. Eén ding is zeker, bij deze oorstand is er geen sprake van schuld, maar het is eerder het begin van ontstaan van angst van de hond.

De context is heel belangrijk. Er zijn namelijk vele honden die bij een begroeting met hun geleider of andere mensen hun oren naar achteren leggen.

Expressie

De wolf heeft een zeer duidelijke gelaatsexpressie. Dit komt door de relatief korte beharing op de snuit, de zwarte omlijning van de ogen, droge lippen. Bij sommige van deze hondenrassen is het gelaat zwaar behaard. Volledig zwarte hoofden zijn ook moeilijker te lezen. Hanglippen kunnen haast niet opgetrokken worden, waardoor 'de tanden tonen' als signaal bijna niet mogelijk is.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Ogen

'Ogen zijn de spiegels van de ziel' wordt gezegd, waarmee wordt bedoeld, dat je door naar de ogen te kijken, kan zien wat er in iemand omgaat. Bij honden is dat net hetzelfde, de ogen vertellen je heel veel. Om de ogen te interpreteren, kijken we naar de stand van de oogleden, de vorm van de ogen en de huid om de ogen heen. Daarnaast speelt er nog meer informatie mee, zoals het hebben van rimpels op het hoofd of op de neus en de stand van de wenkbrauwen. In het geheel is het hondengezicht heel expressief als je ernaar leert kijken.

Oogcontact is voor ons mensen heel belangrijk. We hebben er moeite mee als mensen ons niet direct durven aankijken, maar wanneer iemand die je niet kent, je heel strak aankijkt bij een eerste ontmoeting, voel je je niet op je gemak. Bij honden komt het niet vaak voor dat ze elkaar direct recht aankijken. Het recht aankijken wordt aanzien als erg onbeleefd gedrag en vaker nog als een uitdaging of als bedreigend opgevat. Je ogen afwenden is een sociaal signaal dat je geen kwaad van zin bent (dit is evengoed bij mensen zo).
We kunnen honden leren om ons recht aan te kijken, door ze daarvoor te belonen. Doordat er geen negatieve sociale gevolgen zijn voor het aankijken, leren honden dat mensen aankijken prima is om te doen en ook leuke dingen kan opleveren. Het is aangeleerd gedrag en iedere pup zal moeten leren dat je geleider aankijken, een door mensen geaccepteerd gedrag is. Is er spanning in de omgeving, dan merk je snel dat honden hun ogen afwenden, en dat is een verzachtend gebaar om de spanning te doen dalen (kalmerend signaal). Ook ervaren de meeste honden direct oogcontact van mensen, die ze niet kennen, als bedreigend. Vaak gaan honden blaffen of grommen als ze door een onbekend persoon worden aangekeken of wanneer ze zich niet veilig voelen in een situatie.

Ontspannen ogen en gezicht

Als een hond ontspannen is, zullen de ogen een amandelvorm hebben en is de huid rondom de ogen ontspannen. Er is geen wit van de ogen te zien. Ook het voorhoofd en snuit zijn ontspannen en de oren zullen rustig staan of hangen. Een ander blij en ontspannen gezicht is van de hond die zijn mond iets open heeft, oren iets naar achter gevouwen maar nog steeds ontspannen houdt en wiens tong misschien uit de bek hangt. Ogen zullen misschien zelfs iets nauwer lijken. Dit is een glimlach in de hondentaal. De ontspanning in het gezicht, maakt dat het geheel er vrolijk uit ziet.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Whale eye

Witte randjes onder de ogen zien er voor veel mensen schattig uit. Echter, de witte randjes komen vaak voort uit spanning. Bij honden waarvan je het wit van de ogen ziet, moet je goed naar de rest van het lichaam kijken, en naar de situatie om in te schatten hoe de hond zich voelt. Ligt je hond met zijn hoofd op je schoenen, oren iets opgetrokken, rimpels op zijn voorhoofd en witte randjes onder de ogen, terwijl je iets aan het eten bent, dan is de kans groot dat hij een stukje wil.

Zit je hond op de zetel terwijl dat eigenlijk niet mag, en je komt net binnen en betrapt hem, dan wijzen de witte randjes waarschijnlijk op onzekerheid van je hond. Zijn oren zullen iets naar beneden en naar achter getrokken worden en hij wendt zijn neus af of iets naar voren. Bij honden met flaporen ontstaan er rimpels op het voorhoofd waardoor de oren iets naar elkaar worden toegehaald. Je hond ziet dat je niet heel gelukkig bent dat je hem zo aantreft (of heeft geleerd dat je hem nu gaat berispen) en biedt gedrag aan om jou iets vriendelijker te stemmen. Het lijkt lief en grappig, en voor sommigen 'weet hij het dat hij iets verkeerd gedaan heeft', maar dat is niet de juiste interpretatie van de taal die de hond laat zien.

Een andere mogelijkheid is de hond die iets achteruit wijkt als je op hem afkomt, met zijn oren naar achter, witte randjes onder de ogen en vluchtig heen en weer kijkend. Ga niet dichter bij deze hond staan, geef hem ruimte. Hij voelt zich niet veilig!

Knipperen of traag de ogen iets toeknijpen

Dit is een vriendelijk gebaar. Het geeft aan dat de hond geen kwaad in zich heeft. Hij stelt je als het ware gerust, je bent gezien, maar er is niets aan de hand. Omgekeerd werkt dit ook. Wanneer je oogcontact maakt met je hond, en jullie zijn relaxt dan kun je ook even traag je ogen iets sluiten, je hond gaat het waarschijnlijk ook naar jou terug doen.

Mond

De mond van honden vertelt ook een heel ander verhaal. Bij de mond moet je niet alleen denken aan de tanden, ook al zijn die duidelijk aanwezig. De taal van de mond bestaat maar voor een deel uit de hoeveelheid tanden die je ziet. De lippen, mondhoeken en tong maken deel uit van een groot repertoire aan communicatiesignalen. Doordat spieren zich meer of minder aanspannen wordt de vorm van de lippen en mondhoeken veranderd. Mondhoeken kunnen kort of lang gemaakt worden. Lippen kunnen opgetrokken worden of ontspannen over de tanden heen hangen. Ook de gehele mond kan open of dicht gehouden worden om iets te vertellen. Al deze veranderingen van de mond bepalen de hoeveelheid tanden die zichtbaar zijn en op welke manier.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Spanning wordt vastgezet in de mond, het is altijd zichtbaar door middel van veranderingen in de vorm van de mond. Het gehele plaatje geeft informatie over de gemoedstoestand van de hond.

Een ***ontspannen mond*** zal meestal iets open hangen, waarbij de lippen helemaal ontspannen en de mondhoeken iets naar achteren getrokken zijn, zodat je een aantal of veel tanden in de bek kunt zien. Eigenlijk ziet het er een beetje uit als een glimlach. Het gehele gezicht straalt ontspanning uit. het kan er bij verschillende honden net iets anders uitzien, maar je kan direct zien dat de hond ontspannen en blij is.

Wanneer ***een gesloten mond*** gepaard gaat met ontspannen ogen, lippen en oren, dan is de hond nog steeds ontspannen. Sommige honden vinden het niet leuk om op de foto te gaan en kunnen, hoe nog wel ontspannen, de mond sluiten. De glimlach is weg, maar de ontspanning is er nog wel.
Gaat de gesloten mond gepaard met meer spanning in de lippen en verandert de vorm van de mondhoeken, dan geeft de gesloten mond de spanning in de hond aan.

Vorm van de mond
De vorm van de mond wordt bepaald door de vorm van de lippen en, meer specifiek, door de vorm of stand van de mondhoeken. De stand van de mondhoeken geeft, zowel bij een open als een een gesloten mond, meer informatie.

Een open mond, waarbij de mondhoeken naar achteren zijn getrokken geeft aan dat de hond onzeker is of stress heeft (of het heel warm heeft). Je ziet veel van de kiezen, maar geen voor- of hoektanden, en het is duidelijk dat de lippen spanning in zich hebben. Lange mondhoeken dus.

Een open mond met lage mondhoeken waarbij ook voor- en hoektanden zichtbaar zijn, is een signaal van onzeker agressie. Door de lippen bij de voortanden op te trekken, is het duidelijk dat het om agressie gaat, maar de lage mondhoeken zijn een teken van onzekerheid en angst. Deze 'dreiging' is er één van een hond die, wanneer hij de kans heeft, zal proberen te vluchten i.p.v. te vechten. Wordt deze hond in het nauw gedreven, dan kan hij zeker bijten.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Een ***open mond met korte mondhoeken*** en voor- en hoektanden ontbloot. De lippen zijn zo gespannen dat er zich ook rimpels op de neus vormen. Een hond die deze dreiging laat zien, is klaar om zijn tanden te gebruiken. Bij deze dreiging kan er ook een tong zichtbaar zijn. De mondhoeken zijn kort, de tanden ontbloot, maar je ziet iets meer van de mond en de hond heeft zijn gewicht meer naar achteren verplaatst.

***Gesloten mond waarbij de mondhoeken iets naar* voren** komen en er rimpels van de lippen te zien zijn. Dit is een gespannen mond. Dit zie je bij honden die zich in een spannend situatie bevinden of zich oncomfortabel voelen.

Een of beide bovenlippen hangen aan de bovenhoektanden. Dit gebeurt bij honden die een situatie spannend vinden of waar de opwinding zich aan het opstapelen is. Na het eten van een brokje of na het gapen, blijft één van de lippen hangen. Het ziet er heel leuk uit, maar het heeft wel degelijk een functie in de communicatie.

TONG

De hond gebruikt zijn tong om mee te drinken, maar de tong heeft nog een functie in de communicatie. Niet om mee te praten, maar eerder om de gemoedstoestand weer te geven. De tong kan op verschillende manieren informatie geven.

Tongelen is de tong vanuit de mond over de neus heen brengen. Eigenlijk in een rechte lijn en een kortdurende beweging. Dit is een stress signaal. Tongelen zien we in situaties waarin de hond spanning opbouwt.

Lippen likken is wanneer de tong in een korte beweging over een van de lippen beweegt. Het gaat dan om situaties die niet met eten of drinken te maken hebben, je ziet het bijvoorbeeld in een sociale situatie waarin twee honden elkaar van een afstandje zien of wanneer een mens rechtlijnig afloopt op een hond.

Wanneer het puntje van de tong tussen de voortanden zichtbaar is, duidt dat ook weer op spanning. Vaak gaat het dan om sociale spanning bij het zien van een rivaal of een persoon die de hond niet vertrouwt. Het is één van de signalen die vooraf kunnen gaan aan drang als uitvallen. Er gaat een hoge spierspanning in het lijf gepaard met dit signaal.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

GAPEN

Iedereen kent het wel dat wanneer er iemand gaapt, anderen ook gaan gapen. Ook bij honden werkt dat zo. Gapen kan in verschillende situaties voorkomen. Als het in situaties voorkomt waarin gapen niet echt te verwachten is, heeft het een sociale betekenis. Vaak gebeurt het wanneer een hond twee opties heeft voor wat hij kan gaan doen. Omdat het lastig kiezen is, kan hij gaan gapen.
Wanneer een sociale ontmoeting spannend is, kan een hond ook gaan gapen. Dit gebeurt dan om de spanning te laten afvloeien. Spanning wordt, zoals eerder vermeld, in de mond vastgezet. Ook is het een signaal naar anderen dat de hond geen kwaad in zin heeft. Het wordt ook een kalmerend signaal genoemd.

GELAATSUITDRUKKINGEN

De oren, het voorhoofd, de ogen, de wenkbrauwen, de lippen, mondhoeken en de tanden dragen bij tot de gelaatsuitdrukking van de hond.

Ontspannen gelaatsuitdrukking

- Geen orenspel
- Voorhoofd en wenkbrauwen normaal;
- Zachte ogen;
- Lippen en mondhoeken ontspannen;
- Tanden niet zichtbaar;
- Hijgt niet.

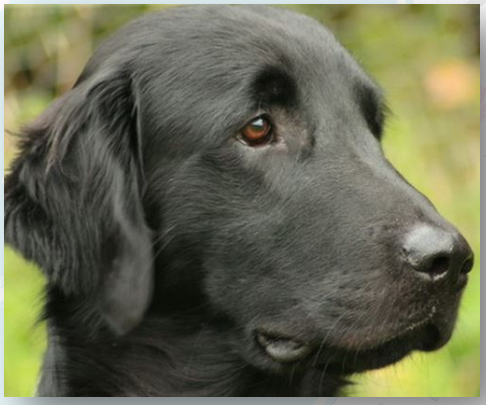

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Play face

- Oren wat opzij gedragen, orenspel;
- Voorhoofd en wenkbrauwen wat naar achter;
- Lippen wat strak en mondhoeken naar achter, lach op het gelaat;
- Ogen vernauwd, niet helemaal open;
- Tanden niet zichtbaar;
- Wat hijgen van opwinding maar kin omlaag.

Gespannen gezicht

- Angst;
- Oren, hoofd, wenkbrauwen, lippen en mondhoeken naar achter getrokken;
- Verwijde pupillen, grote ogen;
- Hoge opwinding, hijgen, kin omlaag;
- Tanden niet zichtbaar;
- Dreigen: neigen tot domineren;
  OF

- Oren, voorhoofd, wenkbrauwen en lippen naar voor;
- Hard oog (grote ogen naar voor starend);
- Tanden zichtbaar;
- Hijgen met hoge kin.

GEWICHTSVERPLAATSING EN SPIERSPANNING

Naast de oren, ogen, staart en mond, is er nog een heel stuk van de communicatie dat het lichaam je wil vertellen. Aan het lijf kan je verschillende dingen zien. Wat er te zien is , zie je voornamelijk door de gewichtsverplaatsing (hoe staat de hond op zijn voeten?) en spierspanning (hoe strak staan de spieren opgespannen?). Deze twee elementen kunnen het verschil maken hoe de rest van de lichaamstaal moet worden geïnterpreteerd.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Gewichtsplaatsing is iets dat heel logisch is en eigenlijk voor iedereen herkenbaar moet zijn indien je erop let. Hiermee bedoelen we: hoe is het gewicht van de hond verdeeld over zijn vier voeten? Een hond die op zijn voortenen staat, naar voor of naar achteren leunt. De verschillende houdingen geven weer een bom informatie weer.
Een hond die zijn balans in het midden van het lijf heeft, die gewoon recht op zijn voeten staat, is een hond die neutraal staat. Zijn schouders zijn dan boven zijn voorvoeten en zin voeten, voor en achter, staan plat op de grond. Hij staat vierkant en stabiel. Wat de rest van zijn lijf doet, geeft dan weer de 'fine tuning' en de interpretatie.
Een hond die naar voren leunt, heeft zijn gewicht naar voren gebracht. Zijn schouders staan als het ware iets voorbij zijn voorvoeten. Ook van achteren zie je dat zijn poten wat gestrekter lijken, niet veel, maar een klein beetje. De voorvoeten staan nog wel plat op de grond, maar achteraan lijkt het gewicht wat naar de tenen te rollen. Dit is een alerte houding waarbij de hond nieuwsgierig is en naar de prikkel toe wil bewegen.

Een hond kan ook helemaal op zijn tenen staan. Het gewicht verplaatst zich dan niet alleen naar voren, maar de hond richt zich ook hoger op en lijkt wat te groeien. Hij draagt zichzelf op zijn tenen en alles is naar voren gericht. Hij is klaar voor actie in voorwaartse richting.

Honden kunnen hun gewicht ook naar achteren verplaatsen. Dit kan een hond in verschillende gradaties doen, afhankelijk van hoe onzeker hij over een bepaalde situatie is. Wat je ziet gebeuren, is dat het lichaamsgewicht naar achteren wordt gebracht en hij iets lijkt te zakken, hij maakt zich kleiner. De voorvoeten komen voor de schouders te staan en de achtervoeten komen iets voor de heupen te staan. In alle varianten geeft deze houding aan dat hij snel in achteruit wil kunnen vertrekken, mocht er iets engs gebeuren of mocht hij zich niet veilig voelen.
De spierspanning in een lijf geeft aan hoe ontspannen of gespannen een hond is. Hoe je het verschil kan zien tussen een ontspannen lichaam en een gespannen lijf, is het gemakkelijkst uit te leggen a.h.v. een spel. Wanneer honden spelen, bewegen ze veel om elkaar heen. In spel zijn de honden echter vrij ontspannen in hun lichaamshouding. Het ziet er losjes uit. Wanneer er veel spanning in het lijf zit, dan kan dat spel snel ontaarden in een onenigheid. De bewegingen worden sneller, maar vooral ook strakker.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

VACHT

De wolf kan de haren op de schoft duidelijk overeind zetten (borstelen). De haaruiteinden zijn zwart gevlamd, waardoor het borstelen nog duidelijker wordt. Bij de meeste langharige en ruwharige rassen is het borstelen niet meer zichtbaar terwijl De Rodesian Ridgeback al heel zijn leven al borstelend rondloopt.

Borstelen

Hiermee wordt bedoeld dat de haren op de rug en hals en staartaanzet omhoog kunnen gaan staan. Borstelen is iets dat we heel veel zien bij honden. Het is afhankelijk van de vacht hoe de borstel eruitziet. Bij hele korte vachten toont het zich als een hele smalle reep over hals en rug, waarbij boven de schouders en de staartaanzet een wat breder stuk haren overeind staat Heeft een hond een korte vacht, maar wel met ondervacht, dan is de borstel een stuk breder. Hij kan over de gehele rug overeind staan of alleen boven de schouders. En bij een hond met een halflange tot lange vacht ziet de borstel er weer iets anders uit omdat de haren iets naar beneden afhangen.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

GELUIDEN

De mens is in staat geluiden met een frequentie van 16 tot 20.000 golven per seconde (Hertz) waar te nemen. Honden nemen geluiden waar van 60 a 70.000 Hz. Hij hoort dus ultrasone geluiden die voor de mens niet waar te nemen zijn. Het voor ons onhoorbare geluid van het zogeheten hondenfluitje is ook ultrasoon en geeft de hond een 'luid en duidelijk' signaal (bij training).
Het gehoor van de hond is vooral fijner dan dat van de mens. Zelfs in zijn slaap reageert de hond op het minste geluid en is hij meteen klaarwakker als die geluiden hem verdacht voorkomen.
Honden kunnen ook geluid veel beter lokaliseren, vooral als ze staande oren hebben. Honden met zulke oren kunnen namelijk de oorschelp in de richting van het geluid wenden, het geluid vervolgens optimaal opvangen en de richting vaststellen waar het vandaan komt.
Honden houden niet van harde geluiden. Vandaar ook dat veel honden, zeker als ze jong zijn, angstig reageren, soms zelfs pijnlijk gekwetst, op stofzuigers, luide muziek e.d.
Aan de vocalisering van de hond kan men de emotionele toestand aflezen. Het volume, de toon en de herhaling van het geluid creëert de betekenis.

BLAFFEN

Een hond kan op verschillende manieren blaffen.
Hij kan verdedigend blaffen, maar ook op die manier aandacht vragen.
Indien hij uitnodigt tot spel zal hij korte blafjes geven.
De hond kan al blaffend ook zijn mens alarmeren, en als begroeting hoor je een bijna huilend geblaf.

GROMMEN

Dreigend – verdedigend
Grommen is een remmend gedrag. De hond wil de tegenpartij laten ophouden met wat hij aan het doen is en hij remt zichzelf om te bijten. Bij grommen moet je altijd stoppen met wat je aan het doen bent. Wanneer je de hond gaat corrigeren omdat hij gromt, loop je het risico dat hij bijt. Hij zal dan in de toekomst het stadium 'grommen' overslaan en direct uitvallen.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

KNORREN

De hond knort als hij zich goed voelt en als hij tevreden is. Vaak wordt knorren verward met grommen. Tijdens het knorren zal het lichaam ontspannen zijn.

HUILEN

Honden huilen om plaats bepalend te communiceren. 'Hier ben ik, waar ben jij?' Huilen is een ritueel, aanduiding van een territorium van andere roedels.

JANKEN

De hond duidt de behoefte aan warmte, gezelschap en voeding aan. Het janken kan ook een invitatie zijn tot spelen, een soort begroeting zijn of vragen om zorg.

PIEPEN

Vooral bij pijn, angst en hoge opwinding tijdens het begroeten.

YELLEN

Bij zeer hoge opwinding. Meestal als de hond een signaal van grote opwinding opmerkt. Het geluid gaat door merg en been.
Denk aan beagles voor de jacht.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

ZINTUIGEN

Om een goed inzicht in gedrag te krijgen is het belangrijk te weten welke acties dat gedrag oproepen of veroorzaken. In de ethologie spreekt men van prikkels die bepaalde gedragingen veroorzaken.
Een prikkel of stimulus is elk object of gebeurtenis dat wordt waargenomen via de zintuigen en dat het gedrag van het dier kan beïnvloeden.
Net als in ieder communicatieproces worden prikkels ontvangen en verzonden. De ontvanger is in dit geval de hond, de verzender kunnen wij zijn, andere honden, maar ook omgevingsfactoren zoals het weer, de temperatuur, enz. De hond ontvangt dus de diverse prikkels met behulp van zijn zintuigen. Deze beschikken over receptoren, die op hun beurt de diverse prikkels verder leiden naar het centrale zenuwstelsel. Hieronder bespreken we de zintuigen van de hond.

REUKVERMOGEN

Honden hebben een uitmuntende reukzin, denken we maar aan het gebruik van honden bij het opsporen van drugs, het zoeken van truffels, het detecteren van kanker bij mensen,… .
Een kleine vergelijking maakt dit meteen duidelijk:
Er zijn verschillen tussen de hondenrassen onderling, maar met stip op één staat de Bloedhond.

1. Bloedhond: ongeveer 300 miljoen geurreceptoren
2. Duitse Herder/Beagle: ongeveer 225 miljoen geurreceptoren
3. Fox Terriër: ongeveer 147 miljoen geurreceptoren
4. Teckel: ongeveer 125 miljoen geurreceptoren

Een mens heeft 'slechts' 5 miljoen geurreceptoren tot zijn beschikking! De totale oppervlakte van het reukepitheel van honden is tussen 75 en 200 cm^2. Mensen daarentegen hebben slechts 5 cm^2 reukepitheel.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

De olfactorische communicatie gebeurt hoofdzakelijk via feromonen. De feromonen bij de hond worden geproduceerd door de anaalklieren (of anaalzakjes), de staartklier, klieren in de uitwendige gehoorgang en klieren in de zoolkussentjes. Er worden ook feromonen uitgescheiden via de urine, de feces en vaginale secreties.

Teven en reuen urineren op een andere manier, maar zelfs onderling zijn er nog verschillende houdingen mogelijk zoals je op onderstaande afbeelding kan zien. De meeste voorkomende houding bij teven is de squat en bij reuen het optillen van een achterpoot.

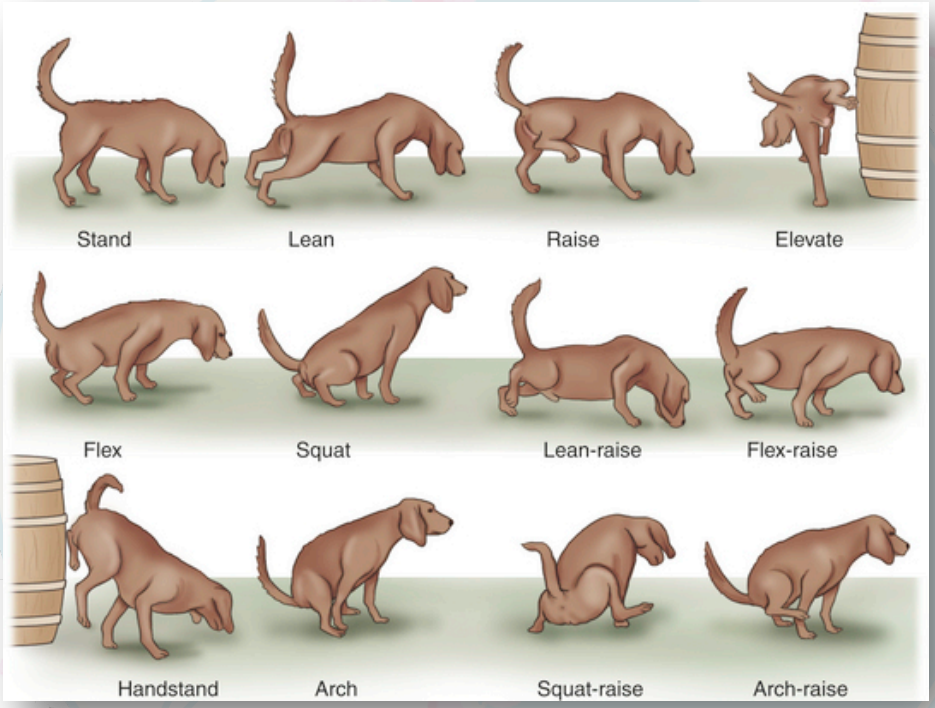

Reuen plassen veel vaker dan teven. Zo verspreiden ze meerdere kleine hoeveelheden op verschillende plaatsen in plaats van de blaas meteen te ledigen. Castratie vermindert de frequentie van het markeren met zo'n 50% (dit gedrag is ook onderhevig aan leren: hoe later een castratie wordt uitgevoerd na het beginnen vertonen van het gedrag, hoe groter de invloed van de leercomponent en hoe kleiner het effect van de castratie). Vaak wordt de urinestraal gericht naar verticale objecten vb. een boom, een muur, … . Urine van bekende reuen wordt twee keer langer verkend dan de eigen urine. Urine van onbekende reuen wordt twee keer langer verkend dan urine van bekende reuen. Na zo'n verkenning wordt vaak geürineerd op de aanwezige urine.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Teven plassen meestal rechtstreeks op de grond, al zijn er ook markerende teven. Ze plassen vaker tijdens de loopsheid. Ze markeren dus minder dan reuen, maar toch heeft hun urine ook een signaalfunctie. Reuen kunnen urine van een teef die klaar is om gedekt te worden is detecteren van verscheidene kilometers ver. Reuen worden sterker aangetrokken door de urine van een loopse teef dan door de vaginale secreties of secreties van de anaalklieren.

Er wordt vaak gezegd dat een hond 'zijn territorium markeert' omdat het plaatsen van geurvlaggen oorspronkelijk beschreven is bij territoriale dieren waarbij de geurvlaggen verhinderen dat andere individuen een afgebakende zone zouden binnendringen. Dit lijkt niet het geval te zijn bij de hond aangezien het vaak wordt gezien dat een hond een zone binnendringt die bezet wordt door een andere hond en er urineert. De urinemarkeringen resulteren ook niet in het wegjagen van soortgenoten. Urine informeert waarschijnlijk andere honden over het geslacht, de gezondheidstoestand, de hiërarchische positie en seksuele receptiviteit.
Vermoedelijk spelen feromonen ook een rol in de communicatie tussen hond en mens. Onderzoek heeft aangetoond dat een hond de lieszone van personen besnuffelt om de personen individueel te herkennen. Het besnuffelen van handpalmen en voetzolen zou dienen om iets te weten te komen over de emotionele toestand van een individu.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Geurcommunicatie is een heel belangrijke manier van communiceren. Het is belangrijk om te weten dat geur zo ontzettend belangrijk is voor een hond. Hoe meer informatie hij kan verzamelen d.m.v. geur, hoe beter. Tijdens de wandeling ligt er een hele krant verspreid over de wandeling; een soort Facebook voor honden zeg maar. De meeste geuren worden verspreid d.m.v. urine. Een hond markeert de plek waar hij geweest is om zo zijn boodschap/verhaal achter te laten. De ene hond plast meer dan de andere. Vroeger dacht men dat een dominante hond vaker plaste, om aan te geven dat dat gebied van hem was. Inmiddels weten we dat honden die abnormaal veel plassen, eerder last hebben van stress, een blaasontsteking of een andere disbalans.
Geur is zo belangrijk dat je hond zich volledig kan afsluiten van de wereld als hij een lekker geurtje in zijn neus heeft. Dat kan je vergelijken met een mens, als die volledig opgeslorpt wordt door een film of documentaire.
Als een hond op een geur zit, zijn alle andere zintuigen (oren & ogen) even minder in werking. Dus is het niet zo raar als hij even niet goed reageert op je roepen als hij aan het snuffelen is.

GEZICHTSVERMOGEN

Bij de geboorte kunnen pups nog niet zien, hun oogleden zijn nog gesloten. Deze openen zich rond 10-15 dagen na de geboorte. Het zicht kan beschreven worden a.d.h.v. talrijke factoren zoals gezichtsveld, dieptezicht, kleurenzicht,… . Bij de beschrijving en interpretatie van gegevens, bekomen via experimenteel werk en gedragsobservaties, gaan we uit van wat we zelf zien. Hierbij moeten we steeds in het achterhoofd houden dat dit misschien niet helemaal accuraat is wegens fundamentele verschillen in zicht tussen mens en dier en omdat het inzicht in bepaalde factoren nog onvoldoende is.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Het totale gezichtsveld van een hond bestaat uit een binoculair veld en twee monoculaire velden.
Het binoculair veld is 60-120° versus 140-160° bij de mens, dus ongeveer de helft van bij de mens. Dit binoculair veld is nodig voor het inschatten van afstanden (dieptezicht).
Elk oog heeft nog een bijkomende monoculair veld van ongeveer 90°, wat resulteert in een totaal gezichtsveld van 240-290°. Bij de mens is het totale gezichtsveld ongeveer 180°. De grote variatie in de vorm van de kop bij de verschillende hondenrassen veroorzaakt een grote variatie in de grootte van de blinde vlek (van 60° tot 140°), (vergelijk gezichtsveld tussen Barzoi en Pekinees).
Honden kunnen minder goed focussen dan mensen. Beweging is waarschijnlijk belangrijker voor het zicht van de hond dan het zien van gedetailleerde beelden.
Naar bewegingsdetectie door de hond is nog maar weinig onderzoek verricht. In een experiment konden honden bewegende objecten herkennen op een afstand van 800-900 meter terwijl dezelfde stilstaande objecten maar konden herkend worden op 585 meter.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

De visuele scherpheid is het vermogen om te focussen zodat twee 'objecten' als afzonderlijke identiteiten zichtbaar zijn. De visuele scherpheid bij honden wordt geschat op 20-40% van de scherpheid bij de mens. Dit wil zeggen dat een hond op 6 meter van een object moet staan om duidelijk de details te kunnen onderscheiden terwijl de mens de details op een afstand van 25 meter kan onderscheiden.

In tegenstelling tot de mens kan het visueel systeem van de hond goed functioneren onder omstandigheden met weinig licht. De minimum hoeveelheid licht die nodig is om te zien zou ongeveer 4 tot 5 keer lager zijn voor honden dan voor mensen.

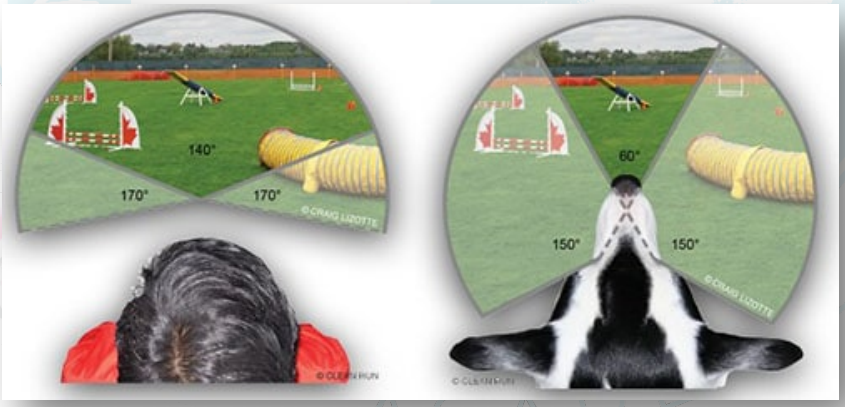

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Hij kan kleuren onderscheiden, maar niet zoals mensen.

's Nachts ziet een hond beter dan de mens.

Links zie je de oogweerkaatsing van de mens, rechts die van een hond.

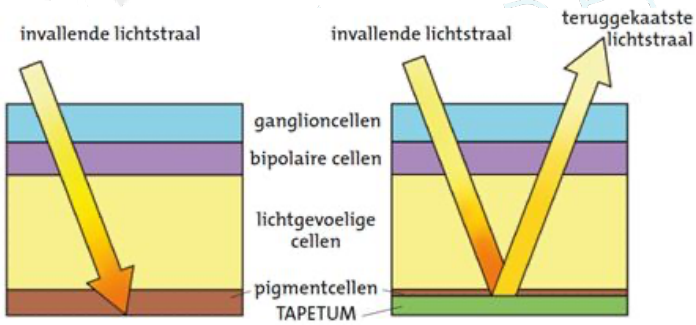

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

GEHOOR

Ook het gehoor is nog niet volledig ontwikkeld bij de geboorte. De oorkanalen beginnen open te gaan vanaf 14 dagen oud en vanaf 3-4 weken treedt er reactie op bij het horen van geluiden.
De hond kan in vergelijking met de mens (20 tot 20000 Hz) hogere geluidsfrequenties waarnemen (20 tot 60000 Hz). De hond kan dus ultrageluiden (frequentie > 20 kHz) waarnemen. Een toepassing hiervan is te vinden in de speciale fluitjes die ultrageluiden produceren.
De hond kan een geluid lokaliseren door het bewegen van de oorschelpen.

SMAAK

Ook honden hebben smaak. Ze kunnen verschillen tussen zoet, bitter, zout en zuur proeven. Doorgaans hebben we met dit zintuig niet zo veel te maken. Maar wel belangrijk te weten dat honden ook smaakvoorkeuren kunnen hebben, zeker wanneer je op zoek gaat naar de meest geschikte voerbeloningen voor de hond in kwestie. Niet elke hond vindt hetzelfde ultiem lekker. Sommige honden gaan uit hun dak voor een stukje wortel, anderen houden het bij een stukje worst.

TASTZIN

De waarde van de tactiele taal wordt door mensen vaak onderschat. Taal door aanraking is een zeer intieme communicatie. Honden gaan dicht tegen elkaar aanliggen om genegenheid, warmte en veiligheid te zoeken. Tijdens het spel zullen honden elkaar aanraken, dit is een teken van wederzijds vertrouwen. De tactiele communicatie is de basiscommunicatie van de hond.
Na de geboorte zal de moeder de pups schoonlikken. Na het schoonlikken kruipen de pups onmiddellijk naar de buik van de moeder om te drinken en om warmte op te zoeken. De moeder stimuleert de ontlasting bij de pups door de buikjes te likken. De moeder zal met haar poot of muil de pups immobiliseren als ze dat wil.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Tijdens de presocialisatie gaan pups boven op elkaar kruipen, ze bijten in elkaar, spelen. Constant raken ze elkaar aan. *Pups die veel door mensen worden aangeraakt tijdens de presocialisatie zullen later beter met mensen kunnen omgaan.*

De receptoren van de tastzin zitten verspreid over het hele lichaam. In de nek is een grotere concentratie (denk dan even meteen aan het effect van bepaalde trainingshulpmiddelen als je dit leest). Ook de voetzooltjes van een hond zijn bijzonder gevoelig. Met de tastzin hebben we vooral te maken wanneer we honden aaien. Niet elke hond vindt dit even prettig en vaak zal aaien als beloning ook niet het bedoelde effect hebben.

Het is belangrijk dat jij de lichaamstaal goed leert te begrijpen, zodat je weet wat honden je willen vertellen. Een hond communiceert constant met je en geeft hierbij aan of hij zich goed voelt in zijn vel. Als hij zich niet goed voelt in zijn vel, kan hij stress en spanning ervaren. Stress en spanningen kunnen probleemgedrag veroorzaken. Honden in stress kunnen geen goede keuzes maken, wij als geleider moeten dan helpen waar het nodig is, en zorgen dat de stress niet hoger kan oplopen. Leer de stress-signalen te herkennen, zodat jij bewuste keuzes kan maken en kan bepalen of je moet ingrijpen om je hond uit de stress-situatie te halen, of te anticiperen zodat je hond niet in een stress-situatie terecht komt.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

HOUDINGEN

In de vorige hoofdstukken hebben we uitgebreid bekeken naar de verschillende communicatiemiddelen bij honden. Wanneer we naar een hond kijken dan zien we een combinatie van verschillende middelen in een keer. Het is daarom belangrijk om te leren kijken naar het totaalplaatje van signalen en niet elk signaal afzonderlijk om te weten wat de hond wil "vertellen".

Het complexe aan houdingen is dat ze zo snel veranderen, zeker wanneer je begint met honden te leren "lezen". Daarom geven we je graag een aantal methoden mee die de houdingen beter kunnen indelen en is het daarom makkelijker om te kunnen interpreteren.
Het is belangrijk om eerst te leren kijken naar een bepaalde houding; wat doet het lichaam, de staart, de oren, het hoofd, kortom, leer om de neutrale observatie te maken van wat je ziet voordat je gaat interpreteren en de houding kan labelen, zoals bijvoorbeeld een angstige houding, een zelfzekere houding, een onzekere houding,…

Belangrijk: We labelen de houding van de hond ook steeds als volgt: bijv. "de hond vertoont op dat moment een dominante houding", en nooit "de hond is dominant". Een houding is geen verzamelnaam voor hoe een hond "is", maar geeft enkel een label aan wat de hond op dat moment vertoont aan lichaamstaal.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

In de Ethologie deelt men de houdingen op in 6 categorieën:

1. Neutrale Houding – NN
2. Hoge Houding - HO
3. HalfHoge Houding – HH
4. Lage Houding – LA
5. HalfLage Houding – HL
6. Rug Laag - RL

Als we naar de houding van een hond gaan kijken moeten we eerst definiëren wat zijn neutrale houding is. De neutrale houding is rasafhankelijk.

NEUTRAAL (NN)

- Gewone toestand van de hond;
- De staart mag niet hoger zijn dan neutraal. De staartaanzet mag niet hoger zijn dan de ruglijn maar mag ook niet te laag zijn;
- De hond is ontspannen;
- Oren kunnen nieuwsgierig bewegen.

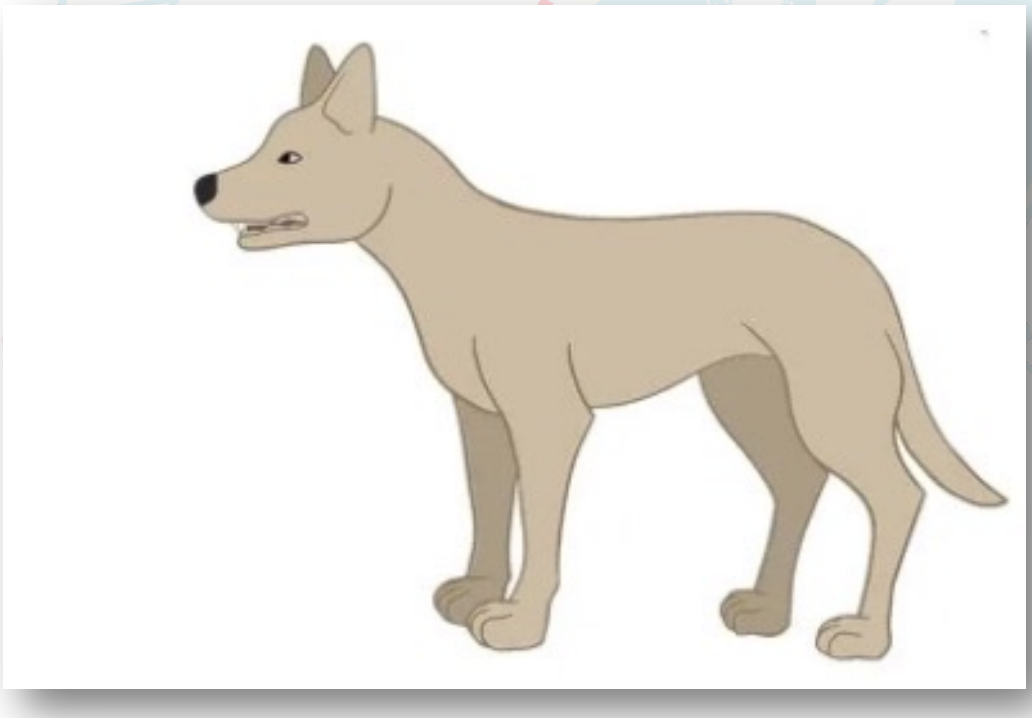

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

HOOG (HO)

- Romp en staart staan omhoog;
- Oren naar voor;
- Hoger opwindingsniveau dan neutrale houding;
- Beweging is ietwat stroef.

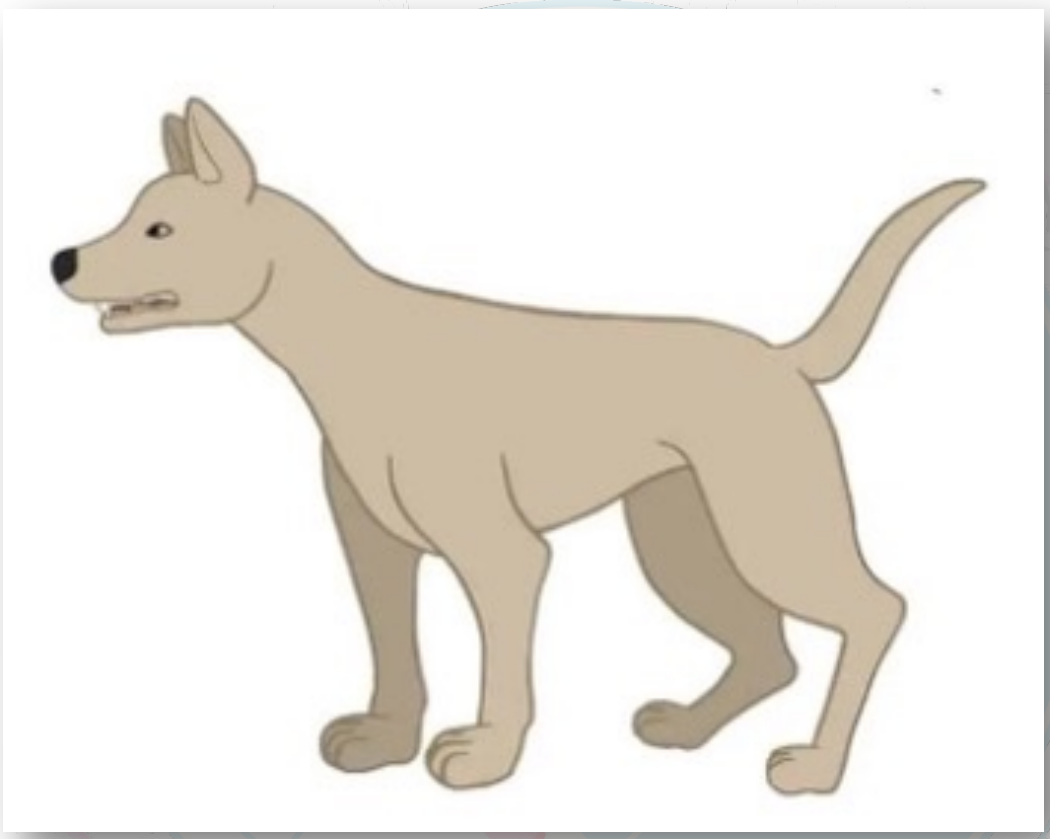

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

HALFHOGE HOUDING (HH)

Hetzelfde als hoge houding, maar één van de genoemde gedragselementen of expressies ontbreekt, bv. alles hoog en voorwaarts, maar oren zijn plat

LAGE HOUDING (LA)

- Romp en staart zijn lager dan neutraal, de oren zijn naar achter;
- Hoe lager de houding, hoe angstiger de hond is;
- Staart kan helemaal tegen de buik aangetrokken zijn of de hond kan op de grond gaan liggen;
- Beweegt gespannen;
- Kan helemaal bevriezen (catalepsie)

HALFLAGE HOUDING (HL)

- Idem als Lage Houding, maar de staart is nog niet tussen de achterpoten of tegen de buik, staart is nog schuin naar beneden.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

RUG LAAG (RL)

- Oren plat naar achter
- Nek naar beneden, hoofd opzij gericht
- Rugliggen met staart tussen de poten, tot tegen de buik

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

OVERGANGEN TUSSEN HOUDINGEN

Onderstaande afbeelding laat duidelijk de **overgangen** zien die mogelijk zijn tussen verschillende houdingen. Hoe de hond van een neutrale houding overgaat naar een meer opgewonden houding en van daaruit kan "kiezen" tussen de houdingen gelinkt aan angst of aan agressie

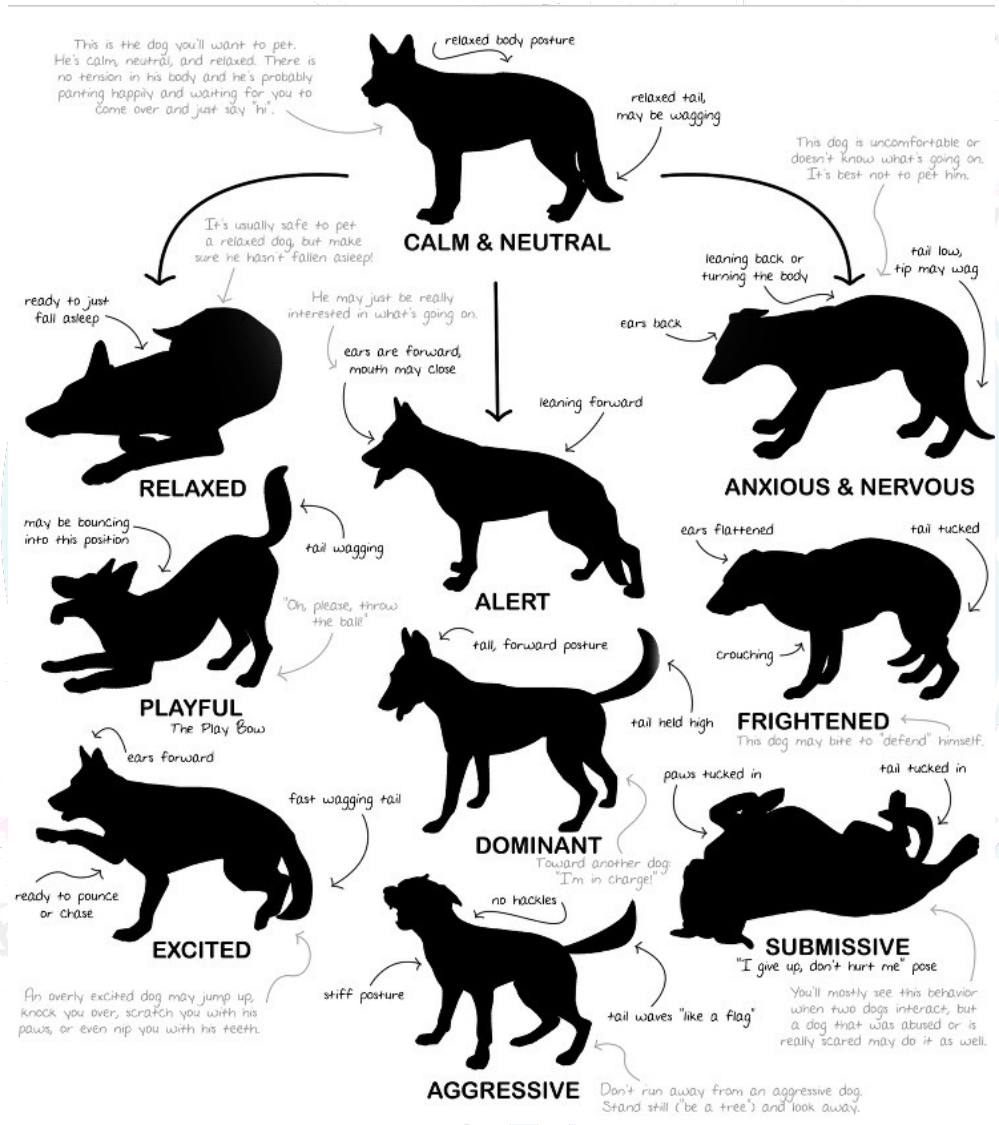

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

GROENE – ORANJE – RODE LICHAAMSHOUDING

Een overzichtelijke manier om de houdingen in te delen is de wijze waarop de hond de situatie aankan, ja of neen. Deze manier is handig toe te passen in latere trainingssituaties en ook om aan je eventuele cursisten uit te leggen. Geen van allen zullen het ethologen zijn, een makkelijker "vertaling" is dan ook handig meegenomen. We hebben de houdingen in drie categorieën onderverdeeld:

- Een Groene houding:
  De hond heeft de situatie onder controle, alles is normaal, hij vertoont geen stress-signalen
- Een Oranje houding:
  De hond vertoont stress-signalen, maar kan de situatie nog de baas.
- Een Rode houding:
  De hond vertoont meerdere stress-signalen en kan niet meer omgaan met de situatie. Ingrijpen is noodzakelijk.

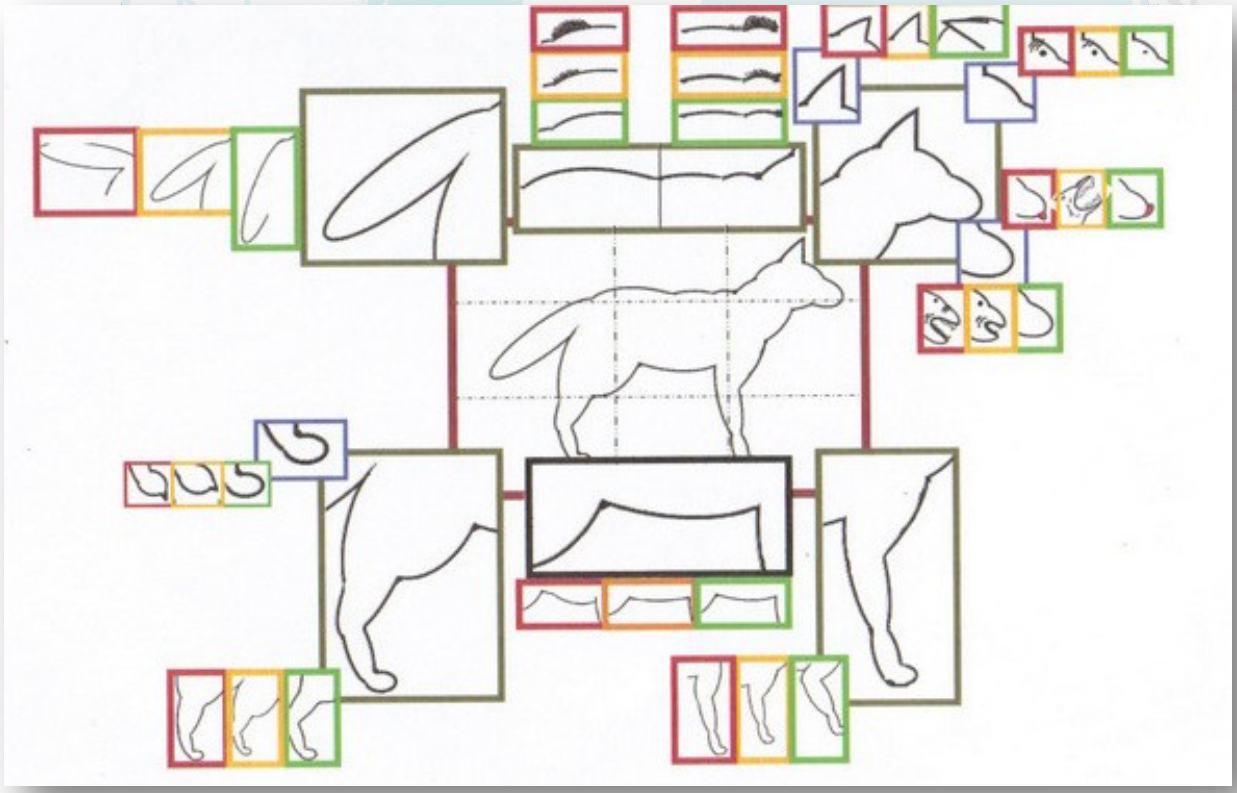

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

GROENE LICHAAMSHOUDING

Bij deze houding hoef je niet echt sturing te geven aan je hond, hij kan in principe de situatie zelf oplossen indien nodig. Het lichaam vertoont geen stress -signalen. Hij zal normaal reageren op situaties en gebeurtenissen.

Normale houding

Je ziet een ontspannen lichaam, de hond kijkt ontspannen om zich heen. De oren en staart staan in een neutrale houding. Een neutrale houding is voor elk ras veschillend.

De hond hoort iets…

Hij hoort een geluid en probeert te achterhalen wat het is. De hond blijft ontspannen maar zijn oren zijn gefocust, gaan naar voor en achter om het geluid op te vangen. De ogen kijken rechtstreeks in de richting van het geluid. Het zou kunnen dat de hond zijn hoofd wat schuin houdt om beter te kunnen horen.

Ik zie iets…

De hond is nieuwsgierig. Hij ziet iets in de verte en probeert te ontdekken wat het is. Het lichaam is nog steeds ontspannen. De oren staan naar voren, de staart kan kwispelen of staat iets hoger dan normaal. De hond is alert maar heeft geen stress.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Spelen

De hond is blij en heeft een ontspannen houding. Hij kwispelt en is speels in zijn gedrag. Hij buigt door zijn voorpoten (spelboog) en daagt de andere hond uit tot spel. Af en toe kan je een blafje horen. De hond kijkt alert, maar zijn ogen en lichaam verraden geen spanning.

ORANJE LICHAAMSHOUDING

Bij een oranje houding let je goed op het gedrag van je hond. Bij een 'oranje' houding ga je enige spanning kunnen waarnemen in je hond. Je maakt op dat moment de keuze voor je hond of je wel of niet sturing geeft aan je hond, om de situatie onder controle te krijgen. Dit is van belang zodat jouw hond niet teveel stress ervaart.

Sturing geven kan je doen op volgende manieren:

- Weggaan van de spanningsbron (prikkel)
- Met een boog rond de spanningsbron lopen
- Je hond kalmeren
- Je hond afleiden

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Spannings-signaal/ stress-signaal

Het lichaam van de hond lijkt redelijk ontspannen, maar zijn gedrag verraadt de aanwezige spanning. De hond gaat bv. plotseling op de grond snuffelen, draait zijn hoofd weg, schudt zijn vacht uit (terwijl hij niet nat is), likt zijn lippen, heft zijn pootje op, gaat plotseling zijn oor krabben, gaapt of staat plotseling stokstijf.

Je hond geeft aan dat hij wat ruimte wil of dat er voor hem iets spannends aan de hand is.

Onrustig

Als een hond onrustig is, weet hij niet goed wat hij met de situatie moet. Hij voelt zich onzeker en misschien ook wat onveilig, dit zorgt voor spanning. Deze spanning zie je gelijk terug in zijn gedrag: de hond wisselt veel van houding; zitten, liggen, lopen, stilstaan, … . De hond zal ook continu rond zich heen kijken.

Hij zal ook spannings-signalen tonen. Hij zal ook geen voedsel aannemen. Misschien gaat hij ook hijgen, zonder dat hij het heel warm heeft.

Hij is op zijn hoede…

De hond ziet of hoort iets wat hij wat eng vindt. Hij staat plotseling stil en kijkt recht in de richting van de prikkel. Zijn lichaam begint spanning op te bouwen. De oren staan op scherp en zijn staart kan overeind komen te staan.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

RODE LICHAAMSHOUDING

Bij een 'rode' houding is het belangrijk dat je direct sturing geeft aan je hond, om zo de situatie onder controle te houden en zo de spanning doet verminderen. Als de hond signalen laat zien die behoren tot de 'rode' categorie, ervaart hij teveel stress en kan de hond zelf niet goed omgaan met de situatie. Als geleider geef je dan sturing door actie te ondernemen. Hiermee voorkom je dat het gedrag escaleert of zorg je ervoor dat de hond minder stress ervaart.

Een aantal voorbeelden:

Je komt in mijn persoonlijke ruimte

De hond voelt zich ongemakkelijk doordat er iets te dicht komt. Hij laat spanningssignalen zien en zijn lichaamshouding verandert. Hij kan zijn hoofd wegdraaien, het hoofd naar achter trekken, de lippen likken, … . Door deze signalen vraagt de hond ruimte. Indien deze signalen keer op keer genegeerd worden, zal de hond zelf maatregelen nemen en zorgen voor zijn eigen gevoel van veiligheid. Hij kan zijn lip optrekken , grommen of in het slechtste geval uitvallen en bijten.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Hyper

Een hond die hyperactief gedrag vertoont, ervaart veel stress. Hij weet niet wat hij met de situatie aan moet. Dit resulteert in druk gedrag. De hond hijgt/ademt op snel tempo. Het lichaam geeft spanning aan. De ogen zijn groot. De hond blijft niet stilstaan, hij wil alles zien en overal aanwezig zijn. De hond trekt constant aan de riem en heeft totaal geen oog voor zijn geleider.

Zorg voor een prikkelarme omgeving en veel rust, dan pas kan je sturing geven aan je hond. Creëer voldoende veiligheid.

Angstig

Een angstige hond voelt zich duidelijk ongemakkelijk. Heel het lichaam staat in spanning. De hond verstart volledig. Hij neemt geen voedsel aan, kijkt constant om zich heen en laat onrustig en ontwijkend gedrag zien. Zijn ogen zijn groot, de oren zijn naar achter getrokken, de staart kan tussen de poten hangen, zelfs tot op de buik getrokken worden.

Een hond met extreme angst kan volledig in mekaar kruipen en verstijven. Hij kan ook proberen te ontsnappen door in een lage houding weg te kruipen/rennen. Hij zou ook kunnen piepen.

Als 'geleider' zorg je voor een veilige omgeving. Herken de angstsignalen en anticipeer hierop. Je kan met een grote boog rond de prikkel lopen, of je er van verwijderen of een veiligere route kiezen.

Bedreigd

Als een hond zich bedreigd voelt, dan voelt hij zich onveilig en angstig. De hond zal proberen de dreiging op afstand te houden door zijn lichaamshouding en zijn gedrag. Als de hond zich bedreigd voelt, zal hij zich groot maken. Zijn lichaam staat in volle spanning. De hond heeft een strakke blik richting de dreiging. De ogen zijn groot, de rugharen staan overeind en hij kan zijn tanden ontbloten.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

De hond geeft met dit gedrag aan dat hij zich bedreigd voelt. Indien de dreiging dit zou negeren, kan de hond uitvallen en bijten. Als je ziet dat je hond bedreigd wordt, haal je je hond rustig uit de situatie.

Gefixeerd

Als een hond teveel spanning ervaart als hij iets ziet, kan hij gefixeerd geraken. Zijn ogen staren rechtstreeks naar de prikkel, hij kan ze er niet van weghouden. Zijn lichaam staat strak en gespannen. Hij houdt zijn oren naar achter of strak naar voren. De staart wordt hoog gedragen. En gefixeerde houding kan door de andere hond als dreigend worden beschouwd.

Fixeren is een teken dat de hond teveel stress ervaart. Als de hond vaak fixeert kan de spanning zo ver oplopen dat de hond kan uitvallen.

Gebrek aan sociale vaardigheden

De hond heeft geen respect voor de ruimte van andere honden. Hij botst met zijn lichaam tegen andere honden, bespringt hen frontaal of loopt kleine honden gewoon omver.

De hond heeft hier een gespannen houding, een hoge staart, ogen staan alert, kijken recht in de richting van de andere hond. Kleine honden vinden dit meestal bedreigend.

De hond ervaart veel stress doordat hij continu zo opgewonden is. Hij blijft in die stress doordat hij steeds in conflict zit met andere honden.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Uitvallen

Als een hond uitvalt naar anderen, is dit niet 'zomaar'. Dit gedrag kan een combinatie zijn van gefixeerd gedrag, zich bedreigd voelen, onzekerheid en/of angst. Als de geleider geen sturing geeft en de situatie niet oplost, zal de hond zelf beslissen om er iets aan te doen. Je kan volgende zaken opmerken: de hond staat in spanning, hij maakt zich groot, zijn ogen zijn 'gefixeerd', oren staan op scherp, staart kan verschillende hoogtes hebben, maar meestal hoog. De hond heeft even een moment 'stilte voor de storm'.

Probeer te anticiperen en te zorgen dat het zover niet komt. Loop volgende keer net sneller weg als je spanning ziet komen in je hond.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

HOE COMMUNICEREN WIJ MET ONZE HOND?

Het is van belang voor beide partijen dat we onze hond verstaan, en hij ons. Welke communicatie heeft invloed op onze 'geleider-hond' relatie, welke manier van communiceren zorgt voor verwarring en welke voor stress?

LICHAAMSTAAL EN EMOTIE

Zonder we het goed beseffen, communiceren we dagelijks met onze hond. Hij is perfect in staat om onze lichaamshouding te lezen. Onze lichaamshouding is gekoppeld aan emoties. Je houding verandert als je boos, verdrietig, onzeker, zeker of gefrustreerd bent. Onze hond leest onze houding zeer goed en heeft snel door hoe we ons voelen. In hoeverre heeft onze lichaamshouding en emotie invloed op het gedrag van onze hond?

We hebben tot op zekere hoogte invloed op het gedrag van de hond door middel van onze lichaamshouding en emotie, maar we zijn nooit in staat om alleen door onze houding te veranderen, daarmee de problemen te voorkomen of te verhelpen. Er zijn houdingen die een negatieve invloed hebben op het gedrag van onze hond.

ANGST

Een geleider kan zich angstig voelen als er een andere hond nadert. De lichaamshouding laat op dat moment zien dat hij/zij onzeker is. De geleider houdt de riem strakker, de ademhaling versnelt en er wordt hoger in de borst geademd. Als de hond angstig is aangelegd, kan de lichaamshouding en de emotie van zijn geleider het probleem van de hond verergeren.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

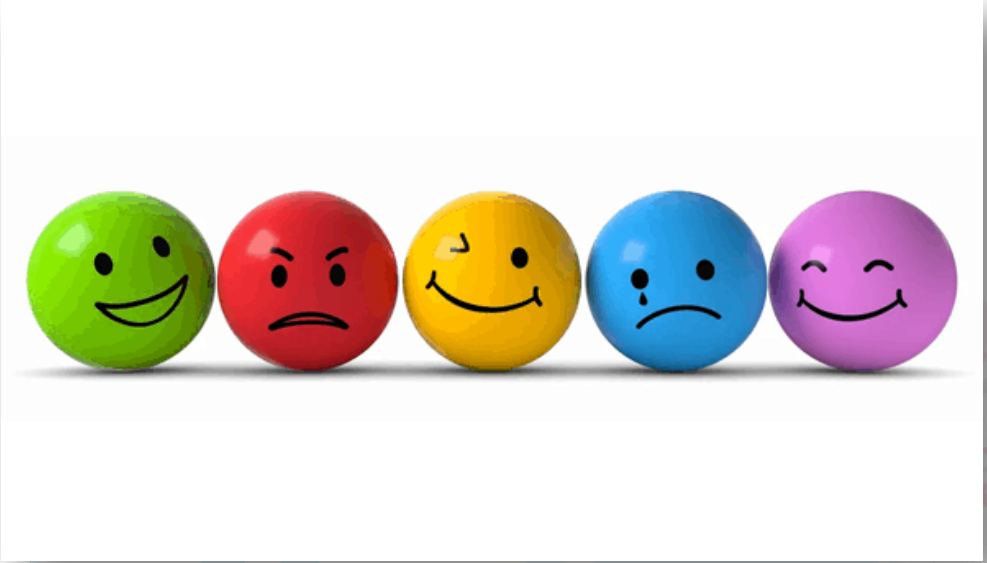

FRUSTRATIE

Is de geleider gefrustreerd en schreeuwt hij naar de hond dat die direct naar de geleider moet toekomen, kan de hond sneller geïrriteerd geraken en meer moeite hebben met het verwerken en het accepteren van deze prikkel.

SPANNING

Als er spanning in huis is, zoals een ruzie, zal de hond een veilige plek opzoeken. Er is dan ook een kans dat de hond die dag of de volgende dagen anders zal reageren doordat hij spanning en stress heeft ervaren.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Je kan ook met jouw houding en emotie een positieve invloed hebben op het gedrag van je hond: namelijk een rustige, zelfzekere houding en een rustige ademhaling laten zien.

Je hele lijf staat rechtop, hoofd vooruit, schouders naar achter en het voelt alsof je de wereld aankan. Je voelt je prettig, zelfverzekerd en rustig. Op dat moment lijk jij voor je hond qua houding en emotie een stabiel iemand. De hond zal dan sneller geneigd zijn om je te volgen. Het is belangrijk dat je bewust bent van je eigen houding en emotie. Zorg er zo min mogelijk voor dat je gefrustreerd, boos, onzeker of angstig bent in het bijzijn van honden.

Naast de communicatie via onze lichaamstaal en emotie zijn er ook nog andere manieren om te communiceren met onze hond. Dan denken we aan onze stem, onze geur, handbewegingen, ogen en de bewegingen van de looplijn.

STEM

Een van de manieren om te communiceren met onze hond is d.m.v. onze stem. De hond zal niet woordelijk begrijpen ***wat*** we bedoelen, maar onze manier van praten heeft wel degelijk invloed op onze hond. We leren onze hond de specifieke betekenis van elk woord (klank) aan.
We spreken dan liever over een CUE dan over een COMMANDO.

- Een rustige stem zorgt dat je hond niet te opgewonden wordt.
- Een hoge stem zal zorgen dat je hond meer opgewonden reageert.
- Een harde lage stem kan voor angst zorgen. Honden die angstig aangelegd zijn kunnen hierdoor angstig reageren op een mannenstem. Als een man schreeuwt (bv. bij het bekijken van een voetbalmatch > goal), kan dit bij gevoelige honden stressvolle reacties uitlokken.
- Geschreeuw is een teken van onstabiliteit. Dit kan ervoor zorgen dat de hond op zoek gaat naar veiligheid.
- Cue's zorgen ervoor dat onze hond op onze vraag een handeling uitvoert. Zo hebben we een betere en duidelijke communicatie met onze hond.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

GEUR

Een hond ruikt alles aan ons; of we ziek zijn of we angstig zijn, waar we zijn geweest., wat we gegeten hebben, of we een andere hond geaaid hebben, … . We dragen een spoor van geuren mee. Dat is ook de reden waarom we zo besnuffeld worden als we terug thuiskomen.
Wist je dat een hond 'stereo' kan ruiken? Elk neusgat werkt apart!

HANDBEWEGINGEN / HANDCUE

Naast onze stem kunnen we ook communiceren met onze handen. De ene hond is meer gefocust op gesproken cue's, de andere meer op de handcue. Een handcue kan je ook van op grote afstand geven.

OGEN

Oogcontact is heel belangrijk in de communicatie van onze hond. Vriendelijke en sociale honden zullen elkaar nooit in de ogen staren of elkaar lang aankijken. Dit wordt aanzien als onbeleefd en dreigend.

Oogcontact kan ook een positieve uiting hebben, een korte, vriendelijke blik naar je hond, (je ogen op spleetjes) geeft aan dat je goed in je vel zit. Honden kunnen al na één lieve blik naar je toekomen om hun knuffel te komen halen.
Wij leren onze hond tenslotte om te kijken naar ons gezicht (ogen), dit is een oefening die we in de hondenschool leren. De hond wordt beloond voor dit gedrag en zal dit op vraag doen.

STURING VIA DE LOOPLIJN

We geven onze hond sturingssignalen via de looplijn. Sturingssignalen zijn bewegingen naar links, rechts, afremmen, stilstaan, een rukje aan de lijn (outch!), spanning op de lijn, enz.
Ook deze sturingssignalen zijn onbewust gekoppeld aan onze eigen emotie en houding. Mensen met een gespannen houding tijdens de wandeling, kunnen de riem erg gespannen houden, vaak iets te hoog waardoor er constant druk op de lijn staat. De hond krijgt deze spanning mee. Elk rukje aan de lijn kan voelen als een correctie of sturing, terwijl de geleider dit niet zo bedoelde.

In spannende situaties wordt de lijn ook strakker vastgehouden, waardoor de hond al door krijgt dat er iets spannends gaat gebeuren.
Door bewust te worden van onze houding, leren we ook bewust te worden van onze lijnsturing. Als je leert om ontspannen te lopen, op de juiste momenten sturing te geven d.m.v. een geschikte looplijn en daarnaast leert om je hond naast je te laten lopen, ben je veel meer in staat om je hond te begeleiden tijdens de wandeling.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

VORMEN VAN AGRESSIE

Wanneer men over een hond zegt dat het een agressieve hond is, betekent dit in se niets. Zoals we in vorige hoofdstuk zagen is agressie een onderdeel van een gedragssysteem. De hond vertoont gedragselementen uit dit systeem wanneer hij dit nodig acht. De motivatie achter het gedrag is daarom erg belangrijk. Waarom toont de hond op dat specifieke moment gedragselementen uit het systeem 'agressie'?
Tot op vandaag is er geen universeel classificatiesysteem voor agressie. Sommige systemen hanteren een onderverdeling op basis van het doelwit waarnaar de agressie van de hond is gericht: eigenaar, ongekende mensen, andere honden. Andere systemen delen dan weer in op basis van het doel van de agressie, of de motivatie van de hond.

Dit gebrek aan classificatie kan leiden tot verwarring omdat sommige onderzoekers eenzelfde term gebruiken met een andere invulling. Zo gebruikt Overall (1997) de term 'territoriale agressie' wanneer een hond het huis of de tuin beschermt door te blaffen, te grommen, te happen en te bijten. Bij Beaver (1983) en Borchelt (1983) valt het beschermen van huis en tuin onder de term 'protectieve agressie'. Protectieve agressie staat bij Overall echter voor het (over) beschermen van de eigenaar tegenover andere mensen en honden.
Wij bespreken het classificatieschema van Karen Overall (1997) dat 13categorieën vermeldt.

DOMINANTIE-AGRESSIE

Dominantie is niet hetzelfde als dominantie-agressie. Vandaar dat sommige wetenschappers liever spreken van status-gerelateerde agressie. Dominantie heeft te maken met het vermogen van een individu om toegang tot bepaalde bronnen/middelen te behouden of te regelen. Het speelt zich af tussen individuen en is dus variabel. Het is geen vast persoonlijkheidskenmerk van een dier.
Een hond kan dus dominant zijn zonder dominant-agressief te zijn. Dominantie-uitingen zijn voornamelijk niet-agressief. Zo kunnen honden de interacties met de eigenaar controleren door het vertonen van 'pushy' gedrag of kunnen dominante honden de toegang tot bepaalde plaatsen of objecten blokkeren.
Dominantie-agressie is een vorm van agressie die wordt vertoond t.o.v. mensen en die draait rond het verwerven van controle.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Dominantie-agressie wordt vaak gezien rond de leeftijd van sociale maturiteit (18-24 maanden). Dit is ook de leeftijd waarop fobieën, scheidingsangst en andere angst-gerelateerde aandoeningen zichtbaar worden. Het kan zichtbaar worden wanneer de mens de hond benadert tijdens het eten, tijdens het spel met speelgoedjes of tijdens het slapen. Een dominant-agressieve hond kan agressief reageren wanneer over de hond wordt gestapt, wanneer de hond van bed of de zetel wordt geduwd, wanneer de leiband wordt aangedaan, wanneer tegen de hond wordt geduwd, wanneer de poten worden afgedroogd of wanneer naar de hond wordt gestaard.

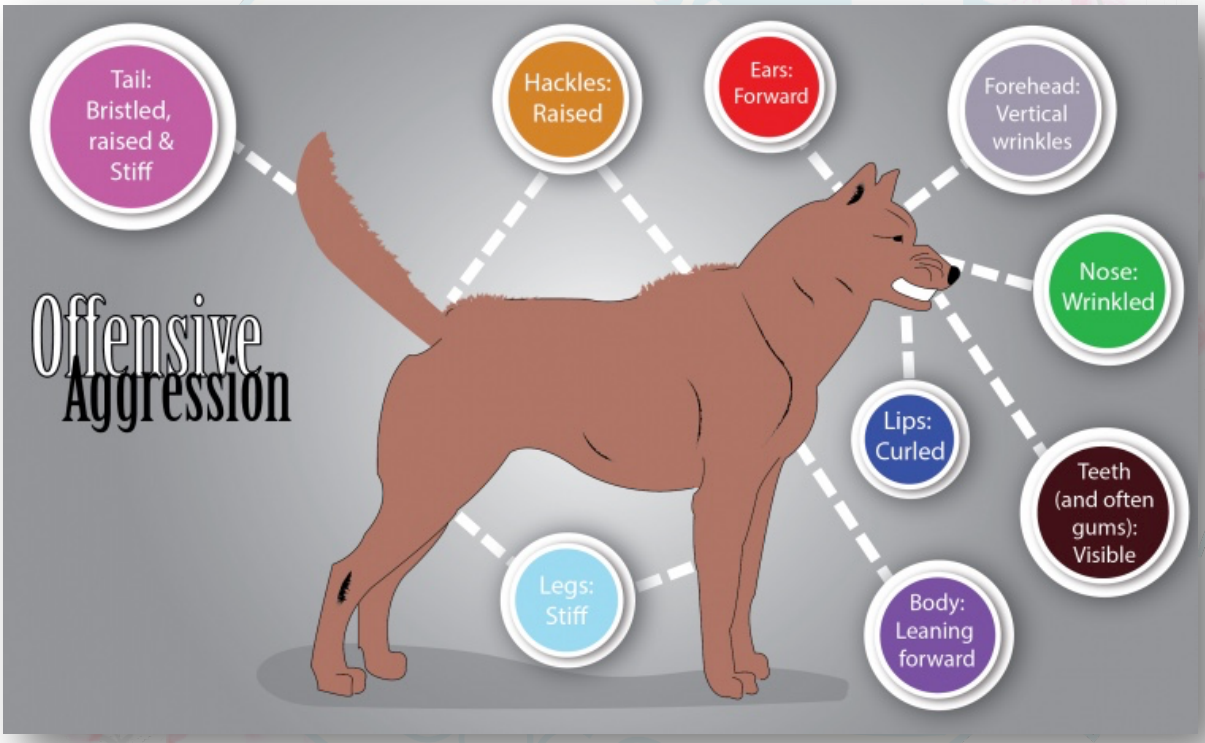

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Handelingen die gedragingen gerelateerd aan dominantie-agressie kunnen uitlokken:

- Staren naar de hond
- Kop, nek, rug, poten afdrogen
- Duwen tegen kop, nek, romp, rug
- Kop vastnemen
- Over het hoofd reiken (ook leiband aandoen)
- Over de hond stappen
- Verstoren tijdens het slapen
- Van bed of zetel afduwen
- Verbale correctie
- Fysieke straf

De agressieve reacties op deze handelingen kunnen gaan van grommen tot happen en bijten.

Andere indicaties voor dominantie-agressie:

- Uni directioneel sociaal contact: de hond initieert of vraagt aandacht of andere vormen van sociaal contact maar protesteert wanneer bepaalde individuen proberen een interactie te initiëren.
- Zelfzekere agressieve houding: kop hoog, lichaam hoog, direct oogcontact, rechtopstaande en naar voor gerichte oren.
- Pogingen om dominante houdingen aan te nemen over mensen vb. al grommend boven iemand staan.
- Toegangscontrole tot welbepaalde plaatsen bijvoorbeeld agressieve reactie wanneer wordt gevraagd een bepaalde ruimte te verlaten.

Vaak lijkt de dominantie-agressie plots te ontstaan maar dikwijls is er al heel subtiel een voorgeschiedenis waarbij de eigenaar soms signalen verkeerd inschat. Zo laat een eigenaar soms begaan dat een hond zijn voorpoten tegen zijn schouders zet (vaak geïnterpreteerd als knuffel). Voor de hond kan dit een uitdagend signaal zijn dat door de eigenaar helemaal niet als agressief wordt ervaren. Dominantie-agressie is zeer variabel o.a. door de mate waarin angst hierin een rol speelt. Honden die dominantie-agressie vertonen, kunnen ruwweg in twee groepen worden onderverdeeld. Één groep met honden die er zeker van zijn dat ze controle hebben over alles en denken dat ze aan de top van het heelal staan (deze vorm komt waarschijnlijk niet zo vaak voor) en een tweede groep honden die onzeker zijn over hun sociale rol en agressieve gedragingen gebruiken om informatie te verkrijgen over wat van hen verwacht wordt en wat hun rol is. De eigenaars zijn dit in dit laatste geval geen goede mentors. Doordat eigenaars in hun interacties met hun hond niet consistent en voorspelbaar zijn, kan dit leiden tot de perceptie van bedreiging en tot emotioneel conflict. Het (foute) geloof dat honden proberen dominant te zijn over mensen (cfr. studies bij wolven) leidt ertoe dat mensen 'de confrontatie aangaan',

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

willen 'tonen wie er de baas is' en straf gebruiken. Hierdoor ervaren honden nog meer bedreigende situaties en emotionele conflictsituaties waardoor de kans op het vertonen van agressief gedrag bij de hond toeneemt. Door 'avoidance learning' (cfr. leerprocessen: negatieve beloning) leert een hond snel dat dit agressieve gedrag onaangename zaken kan verhinderen (eigenaar laat hond gerust en laat hem in de zetel liggen) waardoor hij in de toekomst geneigd zal zijn om dit gedrag sneller en met een grotere intensiteit te vertonen.

De overgrote meerderheid (tot 90%) van de honden met dominantie-agressie zijn mannelijke honden. Ondanks deze vaststelling kan castratie niet preventief of curatief toegepast worden. Het kan wel nuttig onderdeel uitmaken van een totaal behandelingsplan. Het is belangrijk om zich te realiseren dat agressief gedrag aangeleerd en bekrachtigd wordt tijdens elk agressief incident. Daarom kan het castreren op latere leeftijd een mindere invloed hebben dan castreren op jongere leeftijd. Testosteron werkt als een gedragsmodulator waardoor honden intenser reageren. Wanneer een intacte hond op iets reageert, is het mogelijk dat hij sneller, met grotere intensiteit en gedurende een langere periode reageert.
Belangrijk in een eerste fase van de behandeling is om alle omstandigheden waarin dominantieagressie kan optreden te vermijden en een veilige, stimulerende maar niet stressvolle omgeving te creëren voor de hond.
In geen geval mag fysiek gestraft worden. Dit kan de toestand verslechteren en een gevaar betekenen voor de uitvoerder.

ANGSTAGRESSIE

Grommen, happen, bijten, vluchtpogingen, en soms urineren, defeceren of het leegduwen van de anaalklieren kunnen tekenen van angstagressie zijn. De lichaamshoudingen die ermee geassocieerd worden zijn het verlagen van de kop en het lichaam, wegstoppen van de staart, pilo-erectie, oren achterwaarts richten en tanden tonen. De blik wordt vaak afgewend.
Angstagressie wordt uitgelokt door een stimulus die als bedreigend wordt ervaren door de hond en waarop de hond angstig reageert. Agressie tegenover angst-uitlokkende stimuli wordt vaak gezien wanneer vermijdend of kalmerend gedrag geen effect had. Vaak heeft een hond dit niet-confronterende gedrag meerdere keren vertoond, maar iedere keer hield de bedreiging stand of nam ze toe.
Angstig agressieve honden proberen vaak angstwekkende situaties te vermijden door zich terug te trekken. Veel honden met angstagressie grommen tot ze in een hoek worden gedreven en dan bijten

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

ze. Deze gedragingen zijn in contrast met de gedragingen van een normale hond die zijn staart tussen z'n poten steekt, zich klein maakt en zich verstopt bij angst, maar geen vocale of fysieke tekenen van agressie vertoont.
Een hond die bang is van een onbekende persoon die in dezelfde straat wandelt is niet normaal. Als die hond reageert door te grommen is dit een teken van angstagressie. Bepaalde situaties waarin angstagressie nogal eens optreedt, omvatten situaties waarbij er schijnbaar geen bedreiging is, vb. een persoon die naar de hond reikt, een hond bij de dierenarts, een hond waarnaar geroepen wordt. Honden die een langdurige pijnlijke medische behandeling ondergaan kunnen angstagressie ontwikkelen en reageren op een benadering van de dierenarts.
Ongepast straffen kan ook resulteren in een angstig agressieve hond. Deze dieren associëren de benadering van de persoon met de straf, eerder dan de straf met de ongepaste handeling.
Honden kunnen ook angstig agressief worden t.o.v. andere honden.

Honden met angstagressie hebben vaak een verleden met een tekort aan socialisatie en habituatie gedurende de sensitieve periode of hebben lange perioden meegemaakt waarbij ze niet in contact kwamen met mensen, geluiden, complexe omgevingen of andere dieren.

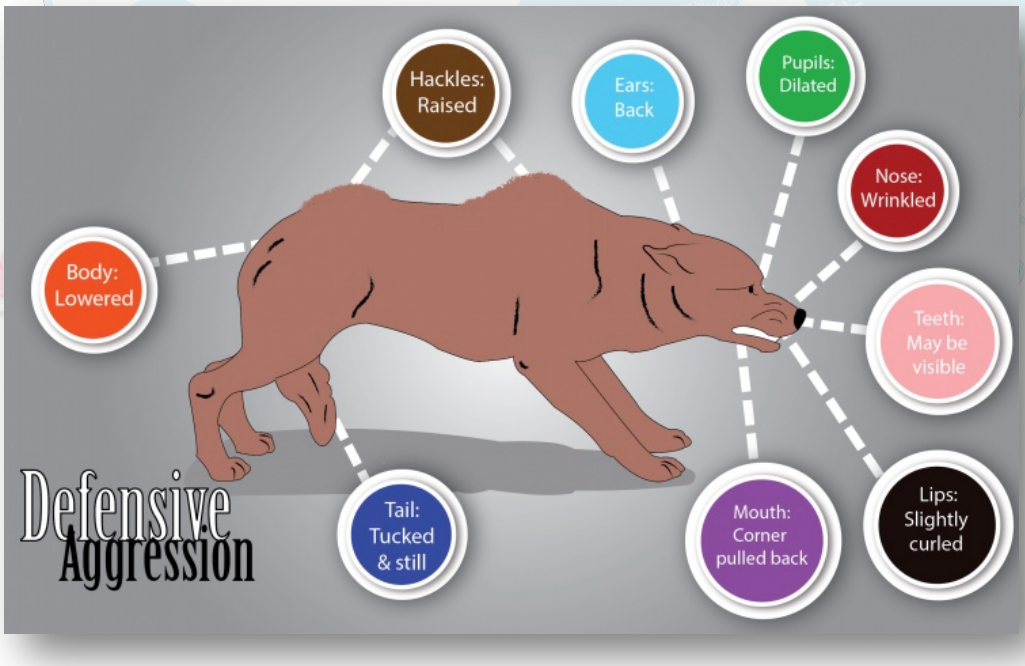

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

MATERNALE AGRESSIE

Kan zich voordoen tijdens dracht, schijndracht of wanneer de teef met pups ligt. De teef verdedigt haar pups of speelgoed of slaapmateriaal door te grommen, happen, bijten. Meestal wordt er gewaarschuwd door te grommen en wordt er niet gebeten tenzij de pup of het speelgoedje wordt weggenomen. Wanneer een teef zich continu bedreigd voelt kan ze haar speelgoedje of haar pups opeten. Wanneer de pups gespeend zijn of de schijndracht over is verdwijnt het agressieve gedrag meestal.

SPELAGRESSIE

Blaffen, grommen, happen tijdens het spel met andere mensen of honden. Dit kan starten met spelvocalisaties die dan door toegenomen stimulatie of ruwer spel overgaan in agressief grommen. Deze overgang kan heel plots gebeuren. Soms geven honden andere signalen dat ze agressief worden tijdens het spel: haar t.h.v. nek gaat rechtop staan, oren gaan naar achter, pupillen dilateren. Sommige honden die deze vorm van agressie vertonen hebben nooit geleerd om correct te spelen (vb. honden opgegroeid met weinig contact met mensen of andere honden).

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

PIJNAGRESSIE

Hond reageert met agressief gedrag op pijn. Dit kan o.a. gebeuren tijdens manipulaties van het dier (vb. dier met gebroken poot verplaatsen) of tijdens het 'spel' van kinderen met een hond. Ook andere honden kunnen de oorzaak zijn van pijnagressie als er tijdens gevechten pijnlijke wonden ontstaan.
De laatste jaren wordt pijnbestrijding bij huisdieren meer en meer toegepast (o.a. na operaties).

TERRITORIALE AGRESSIE

De hond beschermt een 'territorium/eigendom' door te blaffen, grommen, bijten. Verwijderd van het 'territorium' is de hond niet agressief. Zo'n 'territorium' kan aanzienlijk variëren in grootte, van een tuin of huis tot de slaapplaats of een denkbeeldige (en dus mobiele) ruimte rond de hond. De reactie kan gericht zijn naar mensen, honden en/of andere dieren. Een voorbeeld is de hond die de tuin beschermt. De meeste honden blaffen als een bezoeker zich aanmeldt. Dit is een normaal teken om te waarschuwen of aankondigen. Het wordt een probleem als de hond zo verdedigend en agressief wordt dat hij niet meer bereikbaar is en de bezoeker niet toelaat.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

PROTECTIEVE AGRESSIE

Bij deze vorm van agressie beschermt de hond een persoon (eigenaar) op agressieve manier tegenover andere personen of dieren. Hierbij ervaart de hond dat de eigenaar bedreigd wordt hoewel er geen echte bedreiging is. Zo kan een hond bijvoorbeeld agressief reageren als de eigenaar wordt omhelsd door een andere persoon.

INTRA SPECIFIEKE AGRESSIE

Dit is een vorm van agressie tussen honden onderling (meestal zijn de honden van hetzelfde geslacht). Deze agressievorm kan verdeeld worden in twee categorieën, nl. agressie tegenover gekende honden (meestal honden van hetzelfde gezin) en agressie tegenover onbekende honden.
De agressie is meestal een uiting van hiërarchische conflicten. Vaak speelt angst hierbij een rol en hebben we dus te maken met honden die onzeker zijn over hun eigen rol in de hiërarchie.
Honden kunnen agressief zijn tegenover onbekende honden zonder agressief te zijn tegenover gekende honden. In de laatste situatie zitten ze in een duidelijke hiërarchische situatie terwijl in het eerste geval de onderlinge verhoudingen nog niet duidelijk zijn. Een onderliggende angst voor onbekende relaties kan hier meespelen.
De agressie tussen bekende honden wordt nogal eens gezien wanneer een jongere hond de sociale maturiteit bereikt bij het samenleven van een jongere en oudere hond. Tot dan was er geen vuiltje aan de lucht. Op dat moment kan de jongere hond de status van de oudere hond in vraag stellen of de oudere hond kan subtiele status-gerelateerde veranderingen opmerken bij de jongere hond.
Agressie tussen honden kan specifiek zijn of gegeneraliseerd. In het eerste geval treedt agressie op in welbepaalde situaties (vb. toegang tot voedsel, slaapplaats), in het tweede geval kan agressie optreden in alle situaties die te maken hebben met hiërarchie.
Bij status-gerelateerde agressie bij honden in hetzelfde gezin is het belangrijk bij de behandeling om uit te maken welke hond bekrachtigd zal worden. Is de uitdagende hond jong, gezond en sterk en de uitgedaagde ouder en ziek, dan zal over het algemeen de jongere hond bekrachtigd worden als hogere in rang. Dit kan eenvoudig door deze hond alles als eerste te geven (eten, speelgoed, verzorging…). Dit zijn allemaal actieve mechanismen waardoor de status bekrachtigd kan worden, maar ook passieve mechanismen kunnen helpen.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Bijvoorbeeld wanneer de honden gescheiden worden als de eigenaar van huis is kan de hond die wordt bekrachtigd als hoger in rang een grotere ruimte (of kwalitatief betere ruimte) ter beschikking krijgen dan de andere hond.

Tip bij gevechten tussen honden: gooi jezelf niet in de strijd. Honden kunnen je arm, been of wat je ook in de strijd werpt om beide honden te scheiden van elkaar, foutief aanzien als onderdeel van de andere hond en je lichamelijk kwetsen. Wat je wel kan doen is gebruik maken van volgende items: plank, paraplu, emmer water, laken…

VOEDSELAGRESSIE

Honden met voedselagressie kunnen agressief reageren wanneer ze benaderd worden tijdens het eten, wanneer men probeert de hondenbak met voedsel weg te nemen, wanneer voedsel van tafel op grond is gevallen en men het voedsel tracht op te rapen, wanneer een bot wordt afgenomen, enz.

Deze reacties kunnen zowel optreden tegenover mensen als tegenover andere dieren.

Er zijn indicaties dat voedselagressie gericht tegenover mensen een vroege indicator kan zijn voor dominantie-agressie. 'Kan zijn' wil dus zeggen dat niet alle dominant-agressieve honden hun voedsel zullen beschermen en dat niet alle honden die voedselagressie vertonen later dominantie-agressie zullen ontwikkelen.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

POSSESSIEVE AGRESSIE

De hond reageert agressief als een persoon bepaalde objecten (speelgoedjes, 'gestolen' spullen van de eigenaar, …) wil afnemen van de hond. Honden bieden deze objecten soms aan om te spelen en reageren agressief op het moment dat de eigenaar ze wil opnemen.

REDIRECTE AGRESSIE

Redirecte agressie kan o.a. worden gezien wanneer er wordt geroepen tegen een hond, wanneer een hond fysiek gestraft wordt of wanneer een hond belemmerd wordt in het uitvoeren van agressief gedrag. Hierbij richt de hond zich niet naar de uitvoerder van voorgaande handelingen maar richt zijn agressief gedrag op iets anders vb. een andere persoon of een ander dier. Vaak richten ze zich tot het dichtstbijzijnde individu (dat niets met de betrokken situatie te maken had).

PREDATOR AGRESSIE

Het vangen van prooien is een normaal gedrag bij loslopende honden die niet van voedsel worden voorzien. Wanneer de predatoragressie gericht wordt op mensen of gedomesticeerde dieren, veroorzaakt het problemen. Predatorgedrag omvat het staren, achtervolgen, vangen, bijten en opeten. Gedomesticeerde honden kunnen deze sequentie al dan niet helemaal volgen. Predatorgedragingen kunnen gestimuleerd worden door de beweging van joggers, fietsers, spelende kinderen of rijdende auto's. Auditieve stimuli zoals de kreten van baby's en het geschreeuw van kinderen kunnen ook een predatorreactie uitlokken. Ook andere dieren (kat, hond,…) kunnen onderwerp zijn van predatoragressie.
Honden in groep kunnen predatorgedrag vertonen in situaties waarbij ze als individueel dier geen predatorgedrag zouden vertonen (vb. t.o. v. kinderen).
De weinige data die voorhanden zijn suggereren dat predatoragressie t.o.v. andere dieren een voorspeller kan zijn voor predatoragressie t.o.v. jonge kinderen.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

IDIOPATHISCHE AGRESSIE

Ondanks een uitgebreide anamnese, goede gedragsobservaties en bijkomende onderzoeken zal een klein aantal van de agressiegevallen ongediagnosticeerd blijven. Sommige daarvan kunnen te wijten zijn aan gecompliceerde gevallen van verschillende soorten agressie en andere aan tot nog toe onbekende factoren. Tegenwoordig wordt deze categorie gebruikt voor (schijnbaar) onuitgelokt, onvoorspelbaar en oncontroleerbaar agressief gedrag. Dit gedrag kan niet 'op vraag' geïnduceerd worden in een klinische omgeving en is dus moeilijker te bestuderen dan bijvoorbeeld voedselagressie waarbij men de hond voedsel kan geven en kijken naar de reactie bij wegname ervan.

DE LADDER VAN AGRESSIE

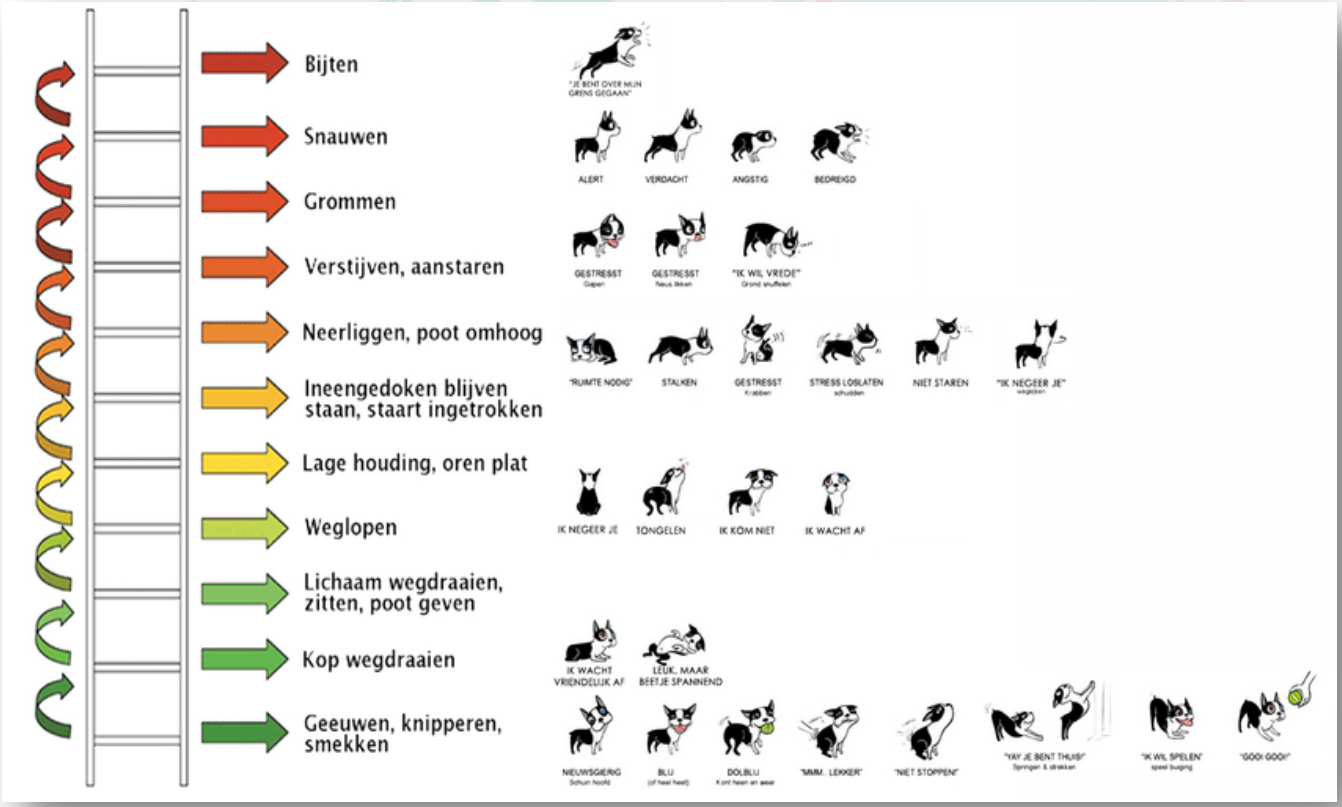

Module Communicatie – Jaar 2022
Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden
www.zen4alldogs.be

Bovenstaande ladder geeft duidelijk weer dat er een evolutie zit in het agressie-gedrag. Denk ook even terug aan de groene – oranje – rode lichaamshoudingen van een hond.

Zo zal de hond in eerste instantie kalmerende signalen vertonen. Daarna zal hij overgaan tot dreiggedrag: grommen – tanden tonen – fixeren – borstelen – harde blaf – verstarren – stijf kwispelen – frontale positie met fixeren langer dan 2 seconden (hoofd, ogen en ruggengraat in één lijn) – stampen of duwen met de muil – lichaam aanraken met tanden.

Pas wanneer dit allemaal genegeerd wordt, of beantwoord wordt met agressie (door bv. fysieke correcties) zal de hond overgaan tot bijten.
Daarom is het zeer belangrijk om de waarschuwingssignalen niet alleen te leren herkennen, maar ook te 'erkennen' bij een hond. Wordt een hond bijvoorbeeld gestraft omdat hij gromt is de kans groot dat hij afleert om dit communicatiesignaal in te zetten. Bij een volgende incident kan het zijn dan hij deze stap overslaat en meteen overgaat tot bijten.

Hieronder geven we graag kort enkele tips mee over hoe om te gaan met agressie. Uiteraard is dit slechts een korte toelichting. Gedragsproblemen gerelateerd aan agressie worden uitgediept in de Module Hondengedrag Expert.

AGRESSIE TEN OPZICHTE VAN MENSEN

Honden willen doorgaans escalatie van conflicten vermijden. Slechts zelden bijten honden als ze niet rechtstreeks worden bedreigd.

Beantwoord agressie niet met agressie!

Daarom handel je best als volgt bij contact met een agressieve hond:

1. Alle conflicten vermijden: blijf onbeweeglijk staan en kijk de hond niet aan.
2. Ingaan op kalmerende signalen
3. Positieve gedragstraining
4. Het 'niets is gratis' principe toepassen
5. Gedragstherapie: management en training

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Mocht je toch gebeten worden: indien de hond niet onmiddellijk los laat, moet je flexibel zijn en met hem mee gaan. Probeer te verhinderen dat je valt. Niet wegrennen als een hond met een hoge snelheid naar je toe komt (prooigedrag). Wanneer de hond loslaat mag je ook niet wegrennen. Blijf staan en kijk weg, wacht tot de hond zelf weggaat of vergroot rustig de afstand tussen jou en de hond.
Roepen, het geven van commando's, slaan en stampen kunnen agressie laten escaleren, doe dit dus niet, blijf zelf rustig.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

AGRESSIE TEN OPZICHTE VAN ANDERE HONDEN

Vreemde honden:

1. Afstand bewaren/nemen
2. Aandachtoefeningen

Agressie bij honden uit dezelfde sociale groep

1. Voorkomen van agressie
2. Bij kalmerende signalen niet onmiddellijk ingrijpen
3. Bij dreiggedrag onmiddellijk ingrijpen
4. Eventueel één van de honden herplaatsen

IS DEZE HOND WEL SOCIAAL?

Kunnen inschatten of een hond agressief verdrag zal vertonen of niet, of de kans groot is of niet, kan zowel in training met eigen honden als in begeleiding van cursisten van cruciaal belang zijn. In het kunnen beoordelen wat een hond nodig heeft en hoe snel een hond om zou kunnen slaan van normaal gedrag naar agressief gedrag kunnen de testen die Sue Sternberg ontwikkelde zeer behulpzaam zijn. Zij deed onderzoek aan de hand van evaluaties van ontelbare asielhonden in de Verenigde Staten. Zo is zij de grondlegster van de Bit-O-Meter en van het Assess-a-pet-systeem.

"Als een hond 900x denkt aan bijten, zal hij maar 1x bijten maar wel 899x verwittigen."
Aldus Sue Sternberg.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

1.GEEN TEKEN VAN VRIENDELIJKHEID

- De hond moet zelf contact komen zoeken: je roept de hond niet, je steekt je hand niet uit, je biedt geen snoep aan;
- Kan zacht fysiek contact zijn dat minimum 2 seconden duurt.
  Kan aandacht vragen zijn, kan ook dominantie zijn;
- Opspringen is geen sociaal contact;
- Wel: tegen jou leunen, geaaid willen worden;
- Als een hond geen aangenaam contact wil, dan zal hij zeker bijten als er iets minder aangenaam gebeurt (vb. borstelen);
- Stresshouding: de hond vindt het niet fijn.

2.GEDILATEERDE PUPILLEN

- Ogen zullen eruitzien als knikkers (groene ogen);
- De hond opent zijn ogen om meer licht door te laten;
- Het is géén cataract!! (Dit is alleen bij oudere honden);
- "Hard" oog;
- Kijkt recht vooruit en heeft grote ogen;
  (als we lachen hebben we kleine ogen en hebben we een zachte uitdrukking).

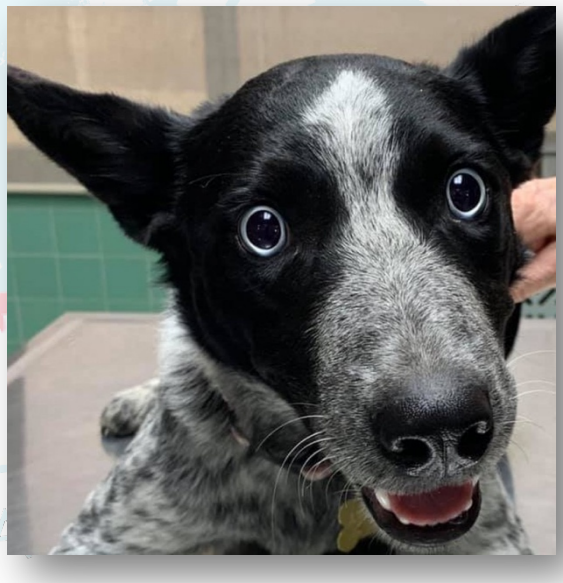

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

3.WIT VAN HET OOG – HARD OOG

- De hond toont frequent (frequent = je kan echt tellen hoe dikwijls, kort op elkaar) het wit van zijn oog in combinatie met een hard oog;
- Waarom? Niet geweten.

Theorie van Sue: De hond staat dichter tegen agressie.

De hond heeft geen vertrouwen en wil beide kanten zien, zo lang mogelijk.

Een ontspannen hond die kijkt, draait gewoon zijn hoofd als hij naar iets kijkt.

Een gespannen hond:

A **B**

Hij kijkt naar A maar wil B ook zien.

Hij vertrouwt de situatie niet.

Hij blijft zo lang mogelijk naar A kijken terwijl hij zijn hoofd naar B draait.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

4.FREEZE – BEVRIEZEN

- Net voor de hond gaat bijten, bevriest hij.
- Heel kleine, nauwelijks merkbare verstarringen:
  deze zijn moeilijk op te merken.
- Een pauze van de hond: stop met me te aaien, GENOEG!
- Freeze en wit van de ogen = HOND GAAT BIJTEN!

5.DE HOND VERWITTIGT WAAR HIJ ZAL BIJTEN

- Hij kijkt naar die plaats op het moment van de freeze;
- Hij begroet je op die plaats;
- Als een hond met zijn snuit tegen je arm duwt, zal hij in je arm bijten;
- Als een hond naar jouw gezicht kijkt, zal hij in jouw gezicht bijten;
- Hoe ouder de hond is, hoe gevaarlijker hij wordt, vooral niet gecastreerde of niet gesteriliseerde honden;
- Als je een hond begroet, zorg dan dat je gezicht op een veilige afstand is, dat is meestal genoeg om het bijten af te remmen;

- Het aanstoten of opspringen kan een waarschuwing zijn:
  Aanstoten:
  (De hond is angstig/agressief)
  Als een hond je meermaals aanstoot met zijn snuit op dezelfde plaats (tikken, verder geen contact), dan geeft hij aan dat dit de plaats is die hij viseert om je te bijten, moest je hem zover drijven;
- Let op het 'snappen' van de hond:
  Het is een verschil tussen pups en oudere honden, deze laatste hebben reeds ervaring en zijn zekerder in hun doen, dus gevaarlijker;
- Honden die ervaring hebben, waarschuwen minder en geven een groter risico.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

ANGST

Angst is een **normale reactie van het lichaam** om zichzelf te beschermen tegen mogelijke verwondingen, of in het ergste geval de dood. Zonder angst zouden we niet kunnen overleven. Stel je voor dat je geen angst hebt, dan zou je de straat oplopen en niet uitkijken voor auto's want het gevoel van angst om omver gereden te worden zou totaal ontbreken. Angst is dan ook een noodzakelijke emotie. Angst kan echter problematische vormen aannemen wanneer deze op onterechte momenten naar boven komt of wanneer het dier niet meer in staat is om rationele afwegingen te maken over welke angstrespons in welke situatie geschikt is.

Angst uit zich op drie manieren: bevriezen – vluchten – vechten.

Bevriezen gebeurt wanneer de prikkel die de angst opwekt, nog veraf is of wanneer de hond nog een lage intensiteit aan prikkel binnenkrijgt. Vluchten daarentegen gebeurt wanneer de prikkel die de angst opwekt, zeer sterk is of zeer dichtbij is. Vechten vanuit angst gebeurt wanneer de angst zeer intens is en wanneer de mogelijkheid om te vluchten geblokkeerd is, denken we hier bijvoorbeeld aan een hond die aan de riem loopt.

Gedragingen en fysiologische reacties die geassocieerd worden met angst zijn:

Houding:

- Verlagen van de staart, staartaanzet is aangespannen, staart kan tot helemaal plat tegen de buik liggen
- Borstelen van de haren,
- Plat leggen van de oren,
- Verlaagd/gedrukt lopen

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Gedrag

- Verstoppen,
- Terugdeinzen
- Steun zoeken indien dit mogelijk is bij bv. zijn geleider
- Vluchten,
- Urineren,
- Defeceren,
- Ledigen van de anaalzakjes,
- Pupildilatatie,
- Kwijlen,
- Janken en/of piepen
- Hijgen,
- Beven.

Fysiologisch

- Toegenomen hartritme,
- Toegenomen ademhalingsfrequentie,
- Verhoogde bloeddruk,
- Verhoogde bloedsuikerspiegel,
- Verhoogde bloedtoevoer naar de spieren,
- Remming van de spijsvertering.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

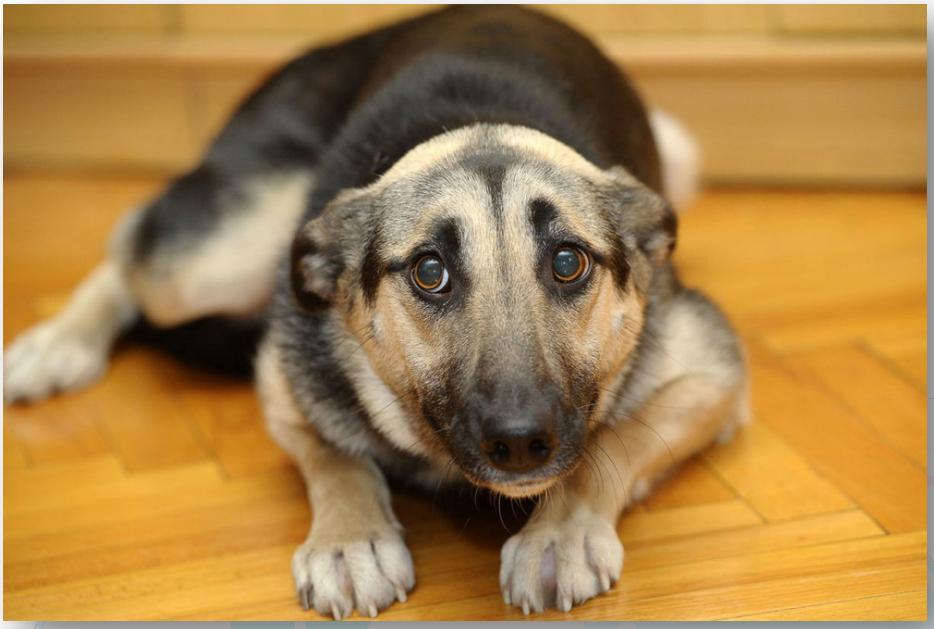

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

APPROACH-AVOIDANCE CONFLICT

Wanneer een hond schrikt van een object/individu kan je merken dat de hond enerzijds wel wil gaan verkennen, maar anderzijds toch ook niet dichterbij wil komen.

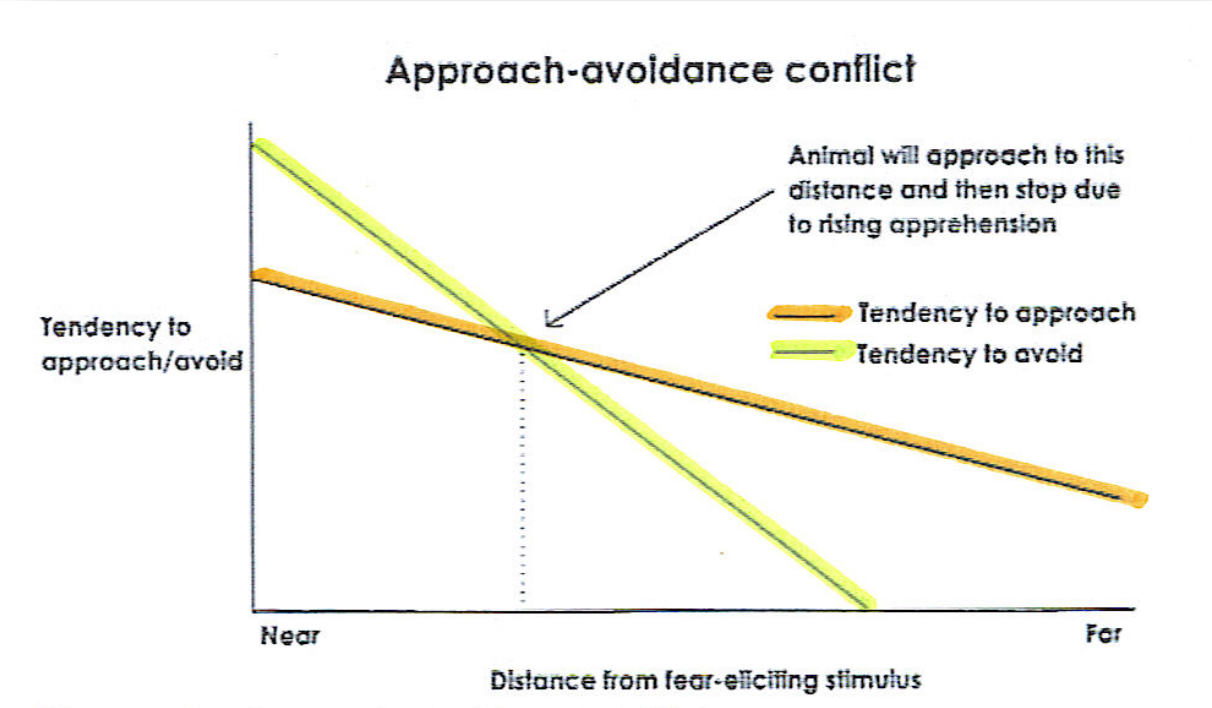

Dit heet het "**Approach-Avoidance conflict".**

In bovenstaande tabel zie je dat er twee lijnen zijn, de ene geeft de neiging aan om het object te benaderen = de 'approach lijn', de andere de neiging om het object te vermijden = 'de 'avoidance lijn'. Op de onderste balk is uiterst links het object dichtbij en uiterst rechts het object ver weg. Hoe dichter de hond bij de stimulus komt hoe groter de neiging om de stimulus te vermijden. Op het kruispunt van beide lijnen zal de hond stilstaan. Hij wil daar een inschatting maken van het gevaar. Wanneer het object/individu niet beweegt, geen geluid maakt kan het zijn dat de hond begint te bedenken dat het gevaar niet zo groot was waardoor de 'avoidance' lijn lager komt te liggen en hij toch dichterbij zal durven komen.
Als het object/individu echter wel verandert door middel van geluid of beweging dan kan de 'avoidance' lijn plots weer opschuiven bij de hond en kan de hond de afstand weer willen vergroten.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

SOORTEN ANGST

Angst

Dit is zoals eerder vermeld een normale reactie op een prikkel uit de omgeving. Bijvoorbeeld: de hond is in de tuin en ziet een luchtballon en schrikt hiervan.

Vrees

Bij vrees is de prikkel nog niet aanwezig, maar is de hond bang om wat mogelijk kan komen. Vrees ontstaat uit vaak uit eerdere negatieve ervaringen en een gebrek aan controle over de situatie. De situatie wordt daardoor vaak vermeden indien het kan, indien niet leeft de hond constant in vrees. Bijvoorbeeld de hond is bang van luchtballonnen, plots durft hij niet meer in de tuin, ook wanneer er geen luchtballon in de buurt is. Wanneer we de hond zouden dwingen in de tuin te blijven, zit hij daar in vrees.

Fobie

De angst is buiten proportie. De symptomen kunnen ook aanhouden wanneer de prikkel al weg is. Een fobie kan zich ook snel ontwikkelen en verdwijnt niet door stelselmatige blootstelling aan de prikkel, maar wordt net erger. Bijvoorbeeld: angst voor vuurwerk, personen met een pet op.
Fobieën ontwikkelen zich ook vaker bij honden die een slechte socialisatie-periode gehad hebben.

OORZAKEN VAN ANGST

Angst kan verscheidene oorzaken hebben en soms is het lastig te achterhalen wat nu de precieze oorzaak is voor een specifieke angst bij de hond, zeker wanneer we spreken over een 'vrees' kan het moeilijk zijn om te achterhalen welke link de hond gemaakt heeft. Bijvoorbeeld op het moment dat hij zich ernstig verwondde zag hij op dat moment een kindje langslopen, sindsdien is hij ontzettend bang voor alle kinderen die hem benaderen. Zulk een link is vaak onmogelijk te leggen achteraf.

- Medische oorzaak – bv. slechte werking in de hersenen
- Genetisch bepaald – doorgegeven via erfelijke aanleg
- Onvoldoende gesocialiseerd
- Traumatische ervaring meegemaakt
- Aangeleerde angst
- Scheidingsangst – niet alleen kunnen zijn
- Onbekende oorzaken

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

OMGAAN MET EEN HOND DIE ANGSTGEDRAG VERTOONT

Bij angst is de hond niet in staat meer om te leren/denken, hij reageert dan instinctief. Voor een gezonde hond, zowel fysiek als mentaal kan het erg belangrijk zijn om begeleiding te krijgen in het beter beheersen van zijn angst.

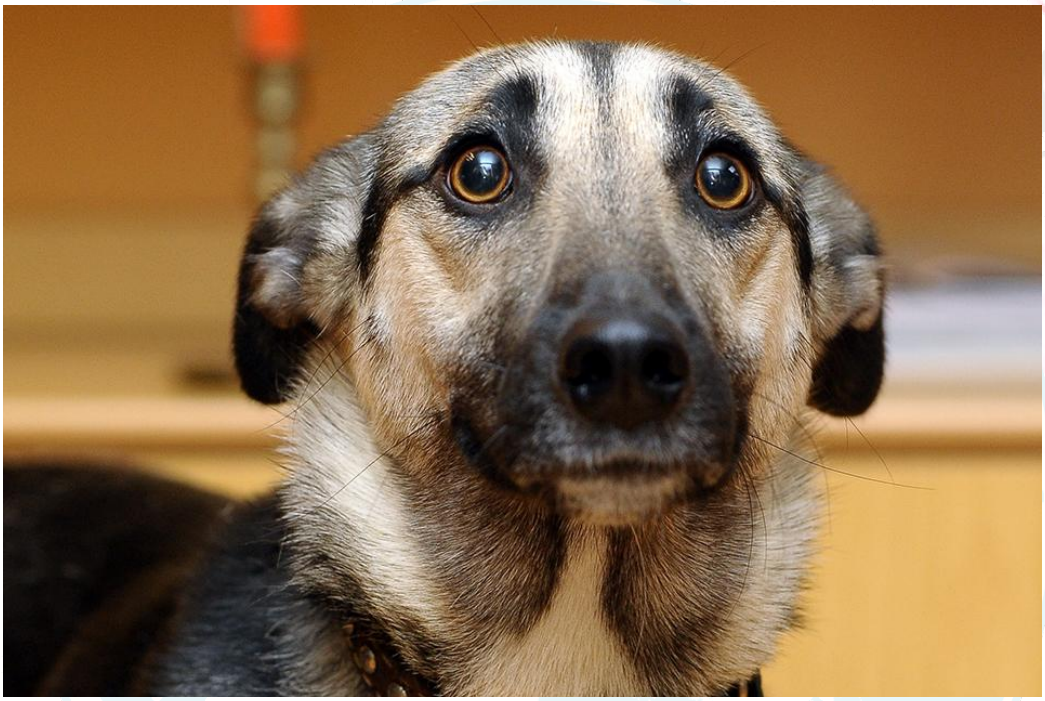

Hierbij geven we dan ook graag enkele tips mee hoe om te gaan met een angstige hond:

Niet provoceren

Als de hond op een afstand blijft of terugdeinst dient men onmiddellijk zelf afstand te houden en moet/mag men de hond niet rechtstreeks aankijken. Hou je handen tegen je lichaam (wees een boom) en probeer de hond in geen geval aan te raken. Stel je zijwaarts op. Zijwaarts heeft een kalmerende werking. Als de hond wil, mag hij zelf toenadering zoeken. Iedere poging tot sociaal gedrag moet beloond worden. De eigenaar beloont de hond. Pas indien de hond herhaaldelijk gedurende minstens 2 seconden sociaal contact heeft gemaakt, kan deze persoon de hond belonen (rustig toespreken, eventueel een snoepje geven, de hand presenteren, aanraken).

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Steun bieden

Als de hond steun vraagt, moet men die geven. Indien men de hond niet helpt als hij het vraagt, dan zal de angst erger worden. Steun bieden betekent de hond toelaten om achter je te gaan staan of tegen je aan te leunen. Je kunt de hond ook steun bieden zonder dat hij het vraagt. Bij grote angst en paniek zal men zelf de angstprikkel moeten wegnemen of de hond laten dekking nemen (bench, de hond dichtbij je nemen, zelf voor de hond gaan staan, weggaan met de hond, enz.).

De mythe: angst kan je belonen

Inderdaad, een mythe. Angst is een emotie, het gedrag dat de hond vertoont op het moment dat hij zich angstig voelt, is dan ook gekoppeld aan de emotie angst. Je kan een emotie niet belonen - we komen hier verderop bij leerprocessen nog op terug - je kan enkel gedrag belonen. In het kort gezegd: door een hond voertjes te geven kan je hem niet banger maken, in se kan je dus ook niet het angstgedrag bevorderen, dus ook niet belonen.
We zagen reeds hierboven dat angst gepaard gaat met remming van de spijsvertering: een belangrijke manier om te checken of de hond angstig is: presenteer hem een voertje wat hij normaal lekker vindt, weigert hij het te eten dan is hij angstig en op dat moment ook niet meer trainbaar. We zagen immers dat angst betekent dat de hond op dat moment niet meer kan leren. Neemt hij het voertje wel nog aan, dan is hij nog niet angstig (denk aan de tabel met het "Approach-Avoidance conflict") en kan hij dus wel getraind worden. Dit bekijken we uitgebreid in de module Hondengedrag Expert.

Zen4AllDogs Academie BeNe – Copyright © - Alle rechten voorbehouden